

2024/1449

2024.5.24.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2024/1449 RENDELETE

(2024. május 14.)

a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 212. cikkére és 322. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

tekintettel a Számvevőszék véleményére ⁽¹⁾,

rendes jogalkotási eljárás keretében ⁽²⁾,

mivel:

- (1) Az Unió az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. cikkében hivatkozott értékeken alapul, amelyek közé tartozik a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartása is. Ezek az értékek az Európai Tanács 1993. júniusi koppenhágai ülésén megállapított csatlakozási kritériumok (a továbbiakban: koppenhágai kritériumok) részét képezik, amelyek az uniós tagságra való jogosultság feltételeit képezik.
- (2) A bővítési folyamat meghatározott kritériumokra, méltányos és szigorú feltételrendszerre, valamint a saját érdek elvére épül. Továbbra is alapvető fontosságú „alapvető feladatok elsődlegessége” megközelítés melletti szilárd elkötelezettség, amely megköveteli a jogállamiságra, az alapvető jogokra, a demokratikus intézmények működésére és a közigazgatási reformra, valamint a gazdasági kritériumokra való erőteljes összpontosítást. Az előrehaladás attól függ, hogy az egyes kedvezményezettek végrehajtják-e az uniós vívmányokhoz való igazodáshoz szükséges reformokat. A regionális együttműködés és a jószomszédi kapcsolatok továbbra is a bővítési folyamat nélkülözhetetlen elemeit jelentik.
- (3) Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúja azt is megmutatta, hogy a bővítés geostratégiai befektetés a békébe, a biztonságra és a stabilitásra. Emlékeztetve arra, hogy az Unió teljes mértékben és egyértelműen elkötelezett a Nyugat-Balkán uniós tagsági perspektívája mellett, a nyugat-balkáni partnerek Unió iránti orientációja és elkötelezettsége határozottan kifejezi stratégiai döntésüket és helyüket az értékközösségben. A nyugat-balkáni partnerek uniós tagság felé vezető útjának szilárdan a reformok terén elért kézzelfogható és konkrét eredményeken kell alapulnia.
- (4) Az Uniónak és nyugat-balkáni partnereinek, nevezetesen Albániának, Bosznia-Hercegovinának, Koszovónak *, Montenegrónak, Észak-Macedóniának és Szerbiának (a továbbiakban: a kedvezményezettek) közös érdeke, hogy a jövőbeli uniós tagságuk érdekében előmozdítsák a politikai, jogi és gazdasági rendszereik reformjára irányuló erőfeszítéseket, és támogassák csatlakozási folyamatukat. Az uniós tagság kilátása erőteljes átalakító hatással bír, mivel megszilárdítja a pozitív demokratikus, politikai, gazdasági és társadalmi változásokat.
- (5) Az uniós tagság előnyeinek egy részét már a csatlakozás előtt biztosítani kell. Ezen előnyök középpontjában a gazdasági konvergencia áll. A nyugat-balkáni partnerek gazdasági konvergenciájának szintje jelenleg a vásárlóerő-egységben számított, egy főre jutó GDP-ben kifejezve továbbra is alacsony, az uniós átlag 30–50 %-át teszi ki, és nem javul elég gyorsan.
- (6) Ezen egyenlőtlenség csökkentése érdekében a Bizottság „A Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési terv” című, 2023. november 8-i közleményében új növekedési tervet határozott meg a Nyugat-Balkánra vonatkozóan, amely a következő négy pilléren alapul: (a) az EU egységes piacába való integráció fokozása; (b) az uniós szabályokon és normákon alapuló regionális gazdasági integráció előmozdítása a meglévő közös regionális piaci cselekvési terv

⁽¹⁾ 2024. január 30-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

⁽²⁾ Az Európai Parlament 2024. április 24-i álláspontja (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé) és a Tanács 2024. május 7-i határozata.

* Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244/1999 sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

teljes körű végrehajtása révén; (c) a régióban a növekedés felgyorsítására, a gazdasági konvergencia előmozdítására és a regionális stabilitás megerősítésére irányuló reformok elmélyítése; és d) új finanszírozási eszköz létrehozása: a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz (a továbbiakban: az eszköz).

- (7) A Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési terv végrehajtásához növelni kell a finanszírozást egy célzott, új finanszírozási eszköz, azaz az eszköz keretében, hogy az segítse a régiót a fenntartható gazdasági növekedésre irányuló reformok, a regionális integráció és a közös regionális piac megvalósításában.
- (8) A Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési terv céljainak elérése érdekében különös hangsúlyt kell fektetni a beruházási területek tekintetében azokra az ágazatokra, amelyek valószínűleg a társadalmi és gazdasági fejlődés kulcsfontosságú multiplikátoraként fognak működni, ezek: a konnektivitás, beleértve a fenntartható közlekedést, a dekarbonizációt, az energia, a zöld és digitális átállás, továbbá az oktatás és a készségfejlesztés, különösen összpontosítva a fiatalokra.
- (9) A fenntartható közlekedési infrastruktúra elengedhetetlen a kedvezményezettek közötti és az Unióval való összeköttetések javításához. Hozzá kell járulnia a nyugat-balkáni régió uniós integrációjához. A Bizottság a transz-európai közlekedési hálózat (TEN-T) felülvizsgálatára irányuló javaslatába beillesztett egy új folyosót, amely áthalad a nyugat-balkáni régión (Nyugat-Balkán-Kelet-Mediterrán folyosó). A TEN-T hálózat referenciaként szolgál az adott régió fenntartható közlekedési infrastruktúrájának finanszírozásához, beleértve a környezetbarát közlekedési eszközöket, például a vasutakat is.
- (10) Az eszköznek támogatnia kell azokat a beruházásokat és reformokat, amelyek előmozdítják a kedvezményezetteknek a gazdaság és a társadalom digitális átalakulásához vezető útját, összhangban a „Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja” című, 2021. március 9-i bizottsági közleményben bemutatott, 2030-as uniós jövőképpel, és egy olyan inkluzív digitális gazdaságot kell ösztönöznie, amely minden polgár számára előnyös. Az eszköznek törekednie kell arra, hogy megkönnyítse az általános célkitűzések és a digitális célok kedvezményezettek általi elérését az Unióra tekintettel. Amint azt a Bizottság a 2023. június 15-i „Az 5G kiberbiztonsággal kapcsolatos eszköztár végrehajtása” című közleményében felvázolta, az 5G kiberbiztonsággal kapcsolatos eszköztárnak referenciaként kell szolgálnia a régióban a digitális infrastrukturális projektek biztonságát, rezilienciáját és integrálásának védelmét biztosító uniós finanszírozáshoz.
- (11) Az eszköz keretében nyújtott támogatást általános és konkrét célkitűzések teljesítéséhez, meghatározott kritériumok és egyértelmű kifizetési feltételek alapján kell biztosítani. Ezeket az általános és konkrét célkitűzéseket egymást kölcsönösen erősítő módon kell megvalósítani. Az eszköznek támogatnia kell a bővítési folyamatot azáltal, hogy a jövőbeli uniós tagságot célzó reformok elfogadása és végrehajtása révén felgyorsítja az uniós értékekhez, jogszabályokhoz, szabályokhoz, normákhoz, szakpolitikákhoz és gyakorlatokhoz (a továbbiakban: uniós vívmányok) való igazodást, felgyorsítja a regionális gazdasági integrációt és a kedvezményezettek fokozatos integrációját az Unió egységes piacába, valamint felgyorsítja az Unióhoz való társadalmi-gazdasági konvergenciájukat. Az eszköznek elő kell mozdítania a regionális együttműködést, a jószomszédi kapcsolatokat, valamint a megbékélést és a vitarendezést is.
- (12) A társadalmi-gazdasági konvergencia fokozásán túl az eszköznek hozzá kell járulnia a bővítési folyamat alapkérdéseivel kapcsolatos reformok felgyorsításához is, beleértve a jogállamiságot, az alapvető jogokat, többek között a kisebbségekhez tartozó személyek – beleértve a nemzeti kisebbségeket és a romákat –, valamint a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális (LMBTI) személyek jogait. Emellett javítania kell a demokratikus intézmények és a közigazgatások működését is; a közbeszerzést, az állami támogatások ellenőrzését és az államháztartási gazdálkodást; a korrupció valamennyi formája és a szervezett bűnözés elleni küzdelmet; a minőségi oktatást és képzést, valamint a foglalkoztatáspolitikákat; a régió zöld átállását, éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzéseit.
- (13) Az eszköz keretében nyújtott uniós támogatásnak ki kell egészítenie az (EU) 2021/1529 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ alapján nyújtott kétoldalú és regionális támogatást, amely továbbra is a kedvezményezettek uniós tagságra való felkészítésének fő eszköze, lehetőség szerint felhasználva a már meglévő mechanizmusokat és struktúrákat, és maximalizálva a szinergiákat. A megközelítésnek a meglévő bővítési módszertanra, különösen a Bizottság által „A csatlakozási folyamat javítása – hiteles uniós perspektíva a Nyugat-Balkán számára” című, 2020. február 5-i közleményében előterjesztett 2020. évi felülvizsgált módszertanra, valamint a Bizottság által 2020. október 6-án elfogadott, a Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási tervre kell épülnie.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1529 rendelete (2021. szeptember 15.) az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) létrehozásáról (HL L 330., 2021.9.20., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>).

- (14) Az eszköz hatályának veszélyeztetése nélkül ki kell egészítenie a meglévő gazdasági és pénzügyi párbeszédet, ezáltal fokozva a gazdasági integrációt és a gazdaságpolitikák többoldalú uniós felügyeletére való felkészülést.
- (15) Az eszköznek elő kell mozdítania a hatékonysági elvek kidolgozását, tiszteletben tartva az egyéb uniós programok és eszközök keretében nyújtott támogatáshoz viszonyított addicionalitást és az azzal való kiegészítő jelleget, és törekedve az e rendelet szerinti segítségnyújtás és az Unió, a tagállamok, a harmadik országok, a multilaterális és regionális szervezetek és jogalanyok által nyújtott egyéb támogatások – többek között export- és fejlesztési finanszírozásból álló integrált pénzügyi csomagok – közötti átfedések elkerülésére és a közöttük lévő szinergiák biztosítására.
- (16) Az inkluzív partnerségek elvével összhangban a Bizottságnak törekednie kell annak biztosítására, hogy a kedvezményezettek országokban az érintett érdekelt felekkel, köztük a kedvezményezettek parlamentjeivel, a helyi és regionális hatóságokkal, a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel megfelelően konzultáljanak, és hogy azok időben hozzáférjenek a releváns információkhoz azért, hogy érdemi szerepet tölthessenek be a programok megtervezésében és végrehajtásában, valamint a kapcsolódó nyomonkövetési folyamatokban.
- (17) Továbbra is testre szabott és célzott technikai segítségnyújtást, valamint határokon átnyúló együttműködési segítségnyújtást kell biztosítani az eszköz célkitűzéseinek támogatása és a kedvezményezetteknek a reformprogramok végrehajtásához szükséges megfelelő kapacitásainak megerősítése érdekében.
- (18) Az eszköznek biztosítania kell az összhangot az Unió külső tevékenységének az EUSZ 21. cikkében meghatározott általános célkitűzéseivel, és biztosítania kell e célkitűzések támogatását, beleértve az Európai Unió Alapjogi Chartájában rögzített alapvető jogok tiszteletben tartását is. Az eszköznek biztosítania kell különösen az emberi jogok és a jogállamiság védelmét és előmozdítását.
- (19) Az eszköznek ösztönöznie kell az innovációt, a kutatást, valamint az akadémiai intézmények és az ipar közötti együttműködést a zöld és digitális átállás támogatása érdekében, előmozdítva a helyi iparágakat, különös hangsúlyt fektetve a helyi mikro-, kis- és középvállalkozásokra, valamint induló vállalkozásokra.
- (20) A kedvezményezetteknek hiteles elkötelezettséget kell tanúsítaniuk az európai értékek iránt, többek között az Unió közös kül- és biztonságpolitikájához való igazodásuk révén, beleértve az uniós korlátozó intézkedéseket is.
- (21) Az eszköz végrehajtása során figyelembe kell venni az Unió stratégiai autonómiáját, valamint az Unió és tagállamai stratégiai érdekeit és az Unió alapját képező értékeket.
- (22) Az eszköz hatálya alá tartozó tevékenységeknek támogatniuk kell az Unió szociális, éghajlati és környezetvédelmi normái felé teendő lépéseket, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljai, az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye keretében elfogadott Párizsi Megállapodás, a biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény, valamint az elsvatagosodás elleni küzdelemről szóló ENSZ-egyezmény felé teendő lépéseket, és nem idézhet elő környezetkárosodást, illetve nem lehet ártalmas a környezetre vagy az éghajlatra. Az eszköz keretében finanszírozott intézkedéseknek összhangban kell lenniük a kedvezményezettek energia- és klímatervével, nemzetileg meghatározott hozzájárulásával és a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére irányuló törekvésükkel. Az eszköznek hozzá kell járulnia az éghajlatváltozás mérséklését célzó intézkedésekhez, és az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásaihoz való alkalmazkodásra való képességhez, és elő kell segítenie az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát. Az eszköz keretében nyújtott finanszírozásnak különösen elő kell mozdítania a dekarbonizált, klímasemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és körforgásos gazdaságra való átállást.
- (23) E rendelet végrehajtásakor figyelembe kell venni az egyenlőségközpontú Unióra vonatkozó stratégiának megfelelően az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség elvét. A rendelet végrehajtásának támogatnia kell és elő kell mozdítania a nemek közötti egyenlőséget és annak általános érvényesítését, biztosítania kell a nők érdemi részvételét a döntéshozatali folyamatban, valamint a női önrendelkezés elősegítését, továbbá törekednie kell a nők és a lányok jogainak védelmére és előmozdítására, valamint a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak megelőzésére és leküzdésére a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó megfelelő uniós cselekvési tervek, valamint a vonatkozó tanácsai következtetések és nemzetközi egyezmények figyelembevételével. E rendeletet továbbá a szociális jogok európai pillérének teljes körű tiszteletben tartásával kell végrehajtani, többek között a gyermekvédelem és a munkavállalói jogok tekintetében. Az eszköz végrehajtásának összhangban kell lennie a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel (*) és annak jegyzőkönyvével, és biztosítania kell az érintett érdekelt

(*) HL L 23., 2010.1.27., 35. o.

felek bevonását a döntéshozatali folyamatokba, valamint az akadálymentességet a beruházások és a technikai segítségnyújtás terén, összhangban az (EU) 2019/882 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel⁽⁵⁾.

- (24) E rendeletnek elő kell mozdítania „A Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv” című, 2020. október 6-i bizottsági közleményben foglalt, a Nyugat-Balkánra vonatkozó zöld menetrendet azáltal, hogy megerősíti a környezetvédelmet és a helyreállítást, hozzájárul az éghajlatváltozás mérsékléséhez és növeli az éghajlatváltozással szembeni rezilienciát, valamint felgyorsítja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállást.
- (25) Az eszköznek – az európai zöld megállapodást mint Európa fenntartható növekedési stratégiáját, valamint az éghajlatváltozással és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzések intézményközi megállapodásban foglalt kötelezettségvállalásokkal összhangban történő kezelésének fontosságát tükrözve – hozzá kell járulnia annak az átfogó célnak az eléréséhez, hogy az uniós költségvetési kiadások 30 %-át éghajlat-politikai célkitűzésekre, 2024-ben 7,5 %-át, 2026-ban és 2027-ben pedig 10 %-át a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekre fordítsák. A nyugat-balkáni beruházási kereten (WBIF) keresztül folyósított vissza nem térítendő pénzügyi támogatás legalább 37 %-ának éghajlat-politikai célkitűzésekre kell irányulnia. Ezt az összeget az EU nemzetközi éghajlat-politikai finanszírozásáról az OECD-nek való jelentéstételi kötelezettséggel, valamint más nemzetközi megállapodásokkal és keretekkel összhangban kell kiszámítani, a riói mutatók felhasználásával. A 2021–2027-re szóló többéves pénzügyi keret valamennyi programjára alkalmazandó és „Az éghajlat-politika általános érvényesítése a 2021–2027-re szóló többéves pénzügyi keretben” című bizottsági szolgálati munkadokumentumban (SWD(2022) 225) meghatározott uniós éghajlat-politikai együttműködési célkitűzéseket már 2025 júniusában alkalmazni fogják a többéves pénzügyi keret 6. fejezete („Szomszédság és a világ”) éghajlatváltozással kapcsolatos kiadásaira is. Az eszköz összhangban fog állni a 6. fejezet más eszközei – többek között az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) – megközelítésével annak érdekében, hogy a régióban biztosított legyen a következetes éghajlat-politikai jelentéstétel. Az eszköznek olyan tevékenységeket kell támogatnia, amelyek teljes mértékben tiszteletben tartják az Unió éghajlat-politikai és környezetvédelmi normáit és prioritásait, valamint az (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁶⁾ 17. cikkének értelmében vett, a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet.
- (26) A Bizottságnak a tagállamokkal és a kedvezményezettekkel együttműködve biztosítania kell a megfelelést, a koherenciát, a következetességet és a kiegészítő jelleget, a segítségnyújtás átláthatóságának és elszámoltathatóságának növelését, többek között megfelelő belső kontrollrendszerek és csalás elleni politikák végrehajtása révén. Az eszköz keretébe tartozó támogatás rendelkezésre bocsátásának előfeltétele, hogy a kedvezményezettek mindegyike megővja és tiszteletben tartsa a hatékony demokratikus mechanizmusokat – többek között a többpárti parlamentáris rendszert, a szabad és tisztességes választásokat, a pluralista médiát, az igazságszolgáltatás függetlenségét – és a jogállamiságot, valamint biztosítsa valamennyi emberi jogi kötelezettség tiszteletben tartását, ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait. További előfeltételként kell meghatározni, hogy Szerbia és Koszovó mérhető előrehaladással és kézzelfogható eredményekkel konstruktívan részt vegyen kapcsolataik normalizálásában annak érdekében, hogy teljes mértékben végrehajtsák a normalizáláshoz vezető útról szóló megállapodásból és annak végrehajtási mellékletéből, és az eddigi párbeszéd keretében elért megállapodásokból származó minden kötelezettségüket, és tárgyalásokat kezdjenek a kapcsolatok normalizálásáról szóló átfogó megállapodásról.
- (27) Az eszközön keresztül nyújtandó uniós támogatás maximális összege a 2024–2027-es időszakra folyó áron 6 milliárd EUR lesz, amelyből legfeljebb 2 milliárd EUR vissza nem térítendő támogatás, 4 milliárd EUR pedig az Unió által nyújtott kedvezményes pénzügyi támogatási hitel formájában nyújtandó, amelyre a 2 milliárd EUR-ból kell tartalékot képezni. A teljes összeg legalább felét a WBIF-en keresztül kell allokálni, beleértve a vissza nem térítendő támogatás teljes összegét a technikai és igazgatási segítségnyújtásra fordított 1,5 %-os levonás után, valamint a hitelekre vonatkozó tartalékfeltöltéshez szükséges összeget.
- (28) Ez a rendelet az eszköz teljes időtartamára pénzügyi keretösszeget határoz meg, amely az éves költségvetési eljárás során az elsődleges referenciaösszeget jelenti az Európai Parlament és a Tanács számára a költségvetési fegyelmről, a költségvetési ügyekben való együttműködésről és a hatékony és eredményes pénzgazdálkodásról, valamint az új saját forrásokról és az új saját források bevezetésére irányuló ütemtervről szóló, az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság közötti, 2020. december 16-i intézményközi megállapodás⁽⁷⁾ 18. pontja értelmében.

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelve (2019. április 17.) a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről (HL L 151., 2019.6.7., 70. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

⁽⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról (HL L 198., 2020.6.22., 13. o., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

⁽⁷⁾ HL L 433. I, 2020.12.22., 28. o., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/agree_interinst/2020/1222/oj.

- (29) Az (EU) 2021/947 európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁸⁾ 31. cikke (3) bekezdésének második mondatától eltérve az eszköz keretében nyújtott hitelekben eredő pénzügyi kötelezettségek nem támogathatók a külső tevékenységi garanciából. Az ezen eszköz keretében hitel formájában nyújtott támogatásnak az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet ⁽⁹⁾ (a továbbiakban: a pénzügyi rendelet) 220. cikke (1) bekezdésének értelmében pénzügyi támogatásnak kell minősülnie. Az egyes kedvezményezetteknek járó finanszírozás indikatív összegét a mellékletben megállapított képlet szerint kell kiszámítani, ötvözve a kedvezményezett népességének a nyugat-balkáni régió teljes népességéhez viszonyított arányát és a nyugat-balkáni régió egy főre jutó átlagos GDP-jének az adott kedvezményezett egy főre jutó GDP-jéhez viszonyított arányát, egyenként 60 %-os, illetve 40 %-os súlyozási tényezővel. Ha a pénzeszközök felszabadításához szükséges kifizetési feltételek nem teljesülnek, a Bizottság számára lehetővé kell tenni, hogy az összeg egy részét vagy egészét újraosztassa más kedvezményezettek között.
- (30) Erre a rendeletre az Európai Parlament és a Tanács által az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 322. cikke alapján elfogadott horizontális költségvetési szabályokat kell alkalmazni. E szabályokat a költségvetési rendelet állapítja meg, és e szabályok meghatározzák különösen a költségvetés elkészítésére és – vissza nem térítendő támogatások, közbeszerzés, közvetett irányítás, pénzügyi támogatás, vegyesfinanszírozási műveletek és a külső szakértők költségeinek megtérítése útján történő – végrehajtására vonatkozó eljárást, továbbá rendelkeznek a pénzügyi szereplők felelősségével kapcsolatos ellenőrzésekről.
- (31) Az eszköz keretében lehetővé kell tenni, hogy az odaítélési eljárások során adott esetben korlátozni lehessen a támogathatóságot a tevékenység sajátos jellege miatt, illetve akkor, ha a tevékenység hatással van a biztonságra vagy a közrendre.
- (32) Az eszköz hatékony végrehajtásának biztosítása – többek között a kedvezményezettek európai értékláncokba való integrációjának elősegítése – érdekében az ezen eszköz keretében finanszírozott és beszerzett valamennyi árunak és anyagnak a tagállamokból, kedvezményezettektől, tagjelölt országoktól és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás szerződő feleitől, valamint olyan országokból kell származnia, amelyek gazdaságuk méretét figyelembe véve az Unió által nyújtotthoz hasonló szintű támogatást nyújtanak a kedvezményezetteknek, továbbá amelyek számára a Bizottság Ukrajnában a külső támogatás kölcsönös igénybevételének lehetőségét biztosítja, kivéve, ha az áruk és anyagok észszerű feltételek mellett nem szerezhetők be az említett országok egyikében sem.
- (33) Az uniós költségvetés évenkénti meghatározására vonatkozó elv tiszteletben tartása mellett biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a költségvetési rendelettel összhangban a rugalmassági mechanizmusok más szakpolitikák – többek között a pénzeszközök átvitele és újbóli lekötése – tekintetében is alkalmazhatók legyenek az uniós pénzeszközök hatékony felhasználásának biztosítása érdekében, ezáltal maximalizálva az eszköz keretében rendelkezésre álló uniós pénzeszközöket.
- (34) Az eszköz végrehajtását az egyes kedvezményezettekkel kapcsolatos célzott reformok és beruházásokkal kapcsolatos prioritások koherens és priorizált csomagjával (a továbbiakban: a reformprogramok) kell alátámasztani, amely keretet biztosít az inkluzív, fenntartható társadalmi-gazdasági növekedés fellendítéséhez, egyértelműen megfogalmazva és összehangolva azokat az uniós csatlakozási követelményekkel és a bővítési folyamat alapkérdéseivel. A reformprogram átfogó keretként fog szolgálni az eszköz célkitűzéseinek eléréséhez. A reformprogramot az érdekelt felekkel, köztük a kedvezményezettek parlamentjeivel, a helyi és regionális képviselői testületekkel és hatóságokkal, a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel szoros együttműködésben kell elkészíteni, és hozzájárulásuknak tükröződnie kell a reformprogramokban.
- (35) Az uniós támogatás folyósítását a kifizetési feltételeknek való megfeleléstől és a Bizottság által értékelt és hivatalosan jóváhagyott reformprogramokban meghatározott reformok végrehajtása terén elért mérhető előrehaladástól kell függővé tenni. A pénzeszközök felszabadítását ennek megfelelően kell strukturálni, tükrözve az eszköz célkitűzéseit.
- (36) A reformprogramoknak tartalmazniuk kell a célzott reformintézkedéseket és a kiemelt beruházási területeket, az ezen intézkedések kielégítő végrehajtása terén tett előrehaladást vagy a teljesítést jelző mérhető minőségi és mennyiségi lépések formáját öltő kifizetési feltételeket, valamint az említett intézkedések végrehajtására vonatkozó

⁽⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/947 rendelete (2021. június 9.) a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) létrehozásáról, a 466/2014/EU európai parlamenti és tanácsi határozat módosításáról és hatályon kívül helyezéséről, valamint az (EU) 2017/1601 európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 480/2009/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 209., 2021.6.14., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

⁽⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2018/1046 rendelete (2018. július 18.) az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 193., 2018.7.30., 1. o., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

indikatív ütemtervet. A reformprogramoknak tartalmazniuk kell a WBIF keretében finanszírozandó tervezett beruházási projektek előzetes listáját is. Ezeket a lépéseket legkésőbb 2027. augusztus 31-re meg kell tervezni, de lehetővé kell tenni, hogy az ilyen lépések tárgyát képező intézkedések teljes végrehajtása 2027 utánra, de legkésőbb 2028. december 31-ig terjedhessen.

- (37) A reformprogramoknak be kell mutatniuk az eszközből nyújtott pénzeszközök felhasználása során a szabálytalanságok, a korrupció – többek között a magas szinten elkövetett korrupció –, a csalás és az összeférhetetlenség hatékony megelőzésére, feltárására és korrekciójára szolgáló, a kedvezményezettek által alkalmazott rendszert, valamint az eszközből és a más uniós programokból vagy donoroktól származó kettős finanszírozás elkerülésére irányuló intézkedéseket.
- (38) A reformprogramoknak magyarázatot kell tartalmazniuk arra vonatkozóan, hogy az intézkedések várhatóan hogyan járulnak hozzá az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez és a jelentős károkozás elkerülését célzó elvhez, valamint a digitális transzformációhoz.
- (39) A reformprogramok keretében hozott intézkedéseknek hozzá kell járulniuk a hatékony államháztartási irányítási és kontrollrendszer javításához, a pénzmosás, az adókikerülés, az adókijátszás, a korrupció, a csalás és a szervezett bűnözés elleni küzdelemhez, valamint az állami támogatások ellenőrzésének hatékony rendszeréhez, azzal a céllal, hogy valamennyi vállalkozás számára tisztességes feltételeket biztosítsanak. Ezeket az intézkedéseket a kedvezményezetteknek egy valószínűsíthető időpontig kell végrehajtania, amelyet az egyes intézkedéseknek megfelelően adott esetben az eszköz végrehajtásának korai szakaszában meg lehet határozni.
- (40) A reformprogramoknak eredményalapúaknak kell lenniük, és olyan mutatókat kell tartalmazniuk, amelyek segítségével értékelni lehet az eszköz e rendelet 3. cikkében meghatározott általános és konkrét célkitűzéseinek megvalósítása terén elért eredményeket. Ezeknek a mutatóknak nemzetközileg elfogadott mutatókon kell alapulniuk. A mutatóknak a lehető legnagyobb mértékben összhangban kell lenniük az IPA III eredménykeretében, az EFFA+ eredménymérési keretében és a WBIF-ben foglalt fő teljesítménymutatókkal. A mutatók legyenek relevánsak, elfogadottak, hitelesek, egyszerűek és megbízhatók.
- (41) Az eszköz keretében nyújtott pénzeszközök nem támogathatnak olyan tevékenységeket vagy intézkedéseket, amelyek aláássák a békemegállapodásokat a régióban.
- (42) A Bizottságnak az e rendeletben meghatározott kritériumok listája alapján értékelnie kell az egyes reformprogramokat. E rendelet végrehajtása egységes feltételeinek biztosítása érdekében a Bizottságra végrehajtási hatásköröket kell ruházni, hogy jóváhagyhassa az említett reformprogramokat. Ezeket a végrehajtási hatásköröket a 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek⁽¹⁰⁾ megfelelően kell gyakorolni. A Bizottság megfelelően figyelembe fogja venni a 2010/427/EU⁽¹¹⁾ tanácsi határozatot és adott esetben az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) szerepét, különösen az uniós támogatás releváns előfeltétele teljesülésének nyomon követésekor.
- (43) Az e rendeletben említett bizottsági végrehajtási határozatnak ugyanakkor a költségvetési rendelet 110. cikkének (2) bekezdése szerint munkaprogramot kell képeznie az e rendelet szerinti vissza nem térítendő pénzügyi támogatás összege tekintetében.
- (44) Tekintettel az eszköz végrehajtásával kapcsolatos rugalmasság szükségességére, lehetővé kell tenni a kedvezményezettek számára, hogy a végrehajtási határozat módosítására irányuló, indokolással ellátott kérelmet nyújtson be a Bizottsághoz, amennyiben a reformprogramot – beleértve a vonatkozó kifizetési feltételeket is – objektív körülmények miatt részben vagy egészében már nem tudnák megvalósítani. A kedvezményezettnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy indokolással ellátott kérelmet nyújthasson be a reformprogram módosítására, adott esetben kiegészítések előterjesztésével is.
- (45) A Bizottságnak is lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a végrehajtási határozatot módosítsa, különösen a rendelkezésre álló összegekben bekövetkezett változások figyelembevétele érdekében.
- (46) Abban az esetben, ha az eszköz keretében nyújtott támogatás újraelosztása azt eredményezné, hogy egy kedvezményezett kiegészítő támogatásban részesül, az érintett kedvezményezettnek felülvizsgált reformprogramot kell benyújtania, amely további végrehajtandó intézkedéseket tartalmaz. A Bizottságnak a támogatás újraelosztásról szóló határozat meghozatala előtt tájékoztatnia kell az Európai Parlamentet és a Tanácsot.
- (47) Minden egyes kedvezményezettel az eszközről szóló megállapodást kell kötni az Unió és a kedvezményezettek közötti pénzügyi együttműködés elveinek megállapítása, valamint az eszköz keretében nyújtott uniós finanszírozás kontrolljával, felügyeletével, nyomon követésével, értékelésével, jelentésével és ellenőrzésével kapcsolatos szükséges mechanizmusok, az adókra, vámokra és illetékekre vonatkozó szabályok, továbbá a szabálytalanságok, a csalás,

⁽¹⁰⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 182/2011/EU rendelete (2011. február 16.) a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról (HL L 55., 2011.2.28., 13. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

⁽¹¹⁾ A Tanács 2010/427/EU határozata (2010. július 26.) az Európai Külügyi Szolgálat szervezetének és működésének a megállapításáról (HL L 201., 2010.8.3., 30. o., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj>).

a korrupció és az összeférhetetlenség megelőzésére, feltárására, kivizsgálására és korrekciójára irányuló intézkedések meghatározása érdekében. Következésképpen minden egyes kedvezményezett hitelmegállapodást is kell kötni, amely konkrét rendelkezéseket állapít meg a hitel formájában nyújtott finanszírozás kezelésére és végrehajtására vonatkozóan. Az eszközről szóló megállapodást és a hitelmegállapodást kérésre továbbítani kell az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

- (48) Az eszközről szóló megállapodásnak elő kell írnia a kedvezményezettek számára, hogy az uniós adatvédelmi elveknek és az alkalmazandó adatvédelmi szabályoknak megfelelően, a reformprogramok végrehajtása érdekében biztosítsák a finanszírozásban részesülő személyekre és szervezetekre vonatkozó megfelelő adatok – többek között a tényleges tulajdonosokra vonatkozó információk – gyűjtését és az azokhoz való hozzáférést.
- (49) Lehetővé kell tenni, hogy a reformprogramban előirányozott pénzügyi támogatás megvalósulhasson hitel formájában. Tekintettel a kedvezményezettek sürgős finanszírozási igényeire, helyénvaló a pénzügyi támogatást a költségvetési rendelet 220a. cikkében előírt – és ugyanott egységes finanszírozási módszerként meghatározott – diverzifikált finanszírozási stratégia szerint megszervezni, mivel ez várhatóan növelni fogja az uniós kötvények likviditását, valamint az uniós kötvénykibocsátás vonzerejét és költséghatékonyságát.
- (50) Helyénvaló rendkívül kedvezményes feltételekkel hitelt nyújtani a kedvezményezetteknek legfeljebb 40 éves futamidővel, és 2034 előtt nem megkezdeni a tőketörlesztést. Helyénvaló továbbá eltérni a költségvetési rendelet 220. cikkének (4) bekezdésétől.
- (51) Tekintettel arra, hogy a kedvezményezetteknek az eszköz keretében hitelek formájában nyújtott támogatással kapcsolatos pénzügyi kockázatok hasonlóak az (EU) 2021/947 rendelet szerinti hitelnyújtási műveletekhez kapcsolódó pénzügyi kockázatokhoz, az e rendelet szerinti hitelekből származó pénzügyi kötelezettségre vonatkozóan 9 %-os tartalékfeltöltési rátával kell tartalékot képezni, összhangban a költségvetési rendelet 211. cikkével, és a tartalékfeltöltés finanszírozását az eszköz 2 milliárd EUR keretösszegéből kell fedezni.
- (52) Annak biztosítása érdekében, hogy a tartalékfeltöltési ráta mindenkor a pénzügyi kockázatoknak megfelelő mértékű legyen, valamint hogy megjelenítse az eszköz végrehajtása terén elért előrehaladást, a Bizottságot fel kell hatalmazni arra, hogy az EUMSZ 290. cikke alapján jogi aktusokat fogadjon el a tartalékfeltöltési ráta módosítására és az eredménytábla részletes elemeinek meghatározására vonatkozóan. Különösen fontos, hogy a Bizottság az előkészítő munkája során megfelelő konzultációkat folytasson, többek között szakértői szinten is, és hogy e konzultációkra a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásban⁽¹²⁾ megállapított elvekkel összhangban kerüljön sor. Így különösen a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésében való egyenlő részvétel biztosítása érdekében az Európai Parlament és a Tanács a tagállamok szakértőivel egyidejűleg kap kézhez minden dokumentumot, és szakértőik rendszeresen részt vehetnek a Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésével foglalkozó szakértői csoportjainak ülésein.
- (53) Annak érdekében, hogy maximalizálni lehessen az uniós pénzügyi támogatás multiplikátorhatását a további beruházások vonzása céljából, valamint hogy az Unió ellenőrzést gyakorolhasson a kiadások felett, a reformprogramokat támogató infrastrukturális beruházásokat a WBIF-en keresztül kell végrehajtani. Az egyedi projekteket vagy programokat csak a reformprogramokban meghatározott vonatkozó kifizetési feltételek teljesítését követően lehet véleményezésre benyújtani a WBIF operatív testületéhez. Amennyiben egy éven belül nem teljesülnek a beruházásokra vonatkozó megfelelő kifizetési feltételek, a Bizottság számára lehetővé kell tenni a WBIF keretében nyújtott beruházási finanszírozást újraelosztását a többik kedvezményezett között.
- (54) Annak biztosítása érdekében, hogy a kedvezményezettek az első reformok végrehajtásához induló finanszírozással rendelkezzenek, minden kedvezményezett számára biztosítani kell előfinanszírozás formájában az ezen eszköz keretében nyújtott pénzügyi támogatás teljes összegének legfeljebb 7 %-át, a finanszírozás rendelkezésre állására és az eszköz keretében nyújtott támogatás előfeltételeinek tiszteletben tartására is figyelemmel.
- (55) Fontos garantálni mind a rugalmasságot, mind a programozhatóságot a kedvezményezetteknek nyújtott uniós támogatás során. E célból az eszköz keretében rendelkezésre álló pénzeszközöket meghatározott féléves ütemterv szerint kell felszabadítani, a finanszírozás rendelkezésre állására is figyelemmel, a kedvezményezettek által benyújtott, a pénzeszközök felszabadítására irányuló kérelem alapján, valamint azt követően, hogy a Bizottság ellenőrizte, hogy kielégítően teljesülnek-e a makroszintű pénzügyi stabilitással, a hatékony és eredményes államháztartási gazdálkodással, a költségvetés átláthatóságával és felügyeletével kapcsolatos általános feltételek, valamint a vonatkozó kifizetési feltételek egyaránt. Amennyiben egy kifizetési feltétel nem teljesül a reformprogramot jóváhagyó határozatban megadott indikatív ütemterv szerint, a Bizottság részben vagy egészben visszatarthatja az említett feltételnek megfelelő pénzügyi összegek kifizetését, a részleges kifizetésekre vonatkozó módszertan alapján. A megfelelő visszatartott pénzeszközök kifizetésére a pénzeszközök felszabadítására nyitva álló következő

⁽¹²⁾ HL L 123., 2016.5.12., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

időszakban és az indikatív ütemtervben meghatározott eredeti határidő után legfeljebb tizenkét hónappal kerülhet sor, feltéve, hogy a kifizetési feltételek teljesültek. A végrehajtás első évében ezt a határidőt az eredeti negatív értékeléstől számított 24 hónapra kell meghosszabbítani.

- (56) A költségvetési rendelet 116. cikkének (2) és (5) bekezdésétől eltérve helyénvaló az állami költségvetéshez való hozzájárulásra nyitva álló kifizetési határidőt úgy meghatározni, hogy az a kedvezményezettnek történő folyósítás engedélyezéséről szóló határozat közlésének napján kezdődjön, valamint kizárni, hogy a Bizottság a kedvezményezettnek késedelmi kamatot fizessen.
- (57) A mentesítési eljárás keretében az Európai Parlament kérésére a Bizottságnak részletes tájékoztatást kell nyújtania az uniós költségvetésnek az eszköz keretében való végrehajtásáról, különös tekintettel az elvégzett ellenőrzésekre, többek között a feltárt hiányosságokra és a meghozott korrekciós intézkedésekre, valamint a WBIF keretében történő beruházásokra vonatkozó szerződések odaítéléséről, beleértve adott esetben a kedvezményezettek társfinanszírozásának összegét, valamint az egyéb – többek között más uniós finanszírozási eszközökből származó – hozzájárulások forrásait.
- (58) Az EUSZ 29. cikke és az EUMSZ 215. cikke alapján elfogadott uniós korlátozó intézkedések keretében nem bocsátható rendelkezésre – sem közvetlenül, sem közvetve – pénzeszköz vagy gazdasági erőforrás a jegyzékbe vett jogi személyek, szervezetek és szervek számára, illetve javára. Ennélfogva ezek a jegyzékbe vett szervezetek, valamint a tulajdonukban vagy ellenőrzésük alatt álló szervezetek nem támogathatók az eszközből.
- (59) A költségvetési rendelettel, a 883/2013/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelettel⁽¹³⁾, valamint a 2988/95/EK, Euratom⁽¹⁴⁾ és a 2185/96/Euratom, EK⁽¹⁵⁾ és az (EU) 2017/1939⁽¹⁶⁾ tanácsi rendelettel összhangban az Unió pénzügyi érdekeit arányos intézkedések útján kell védeni, ideértve a szabálytalanságok, a csalás, a korrupció, az összeférhetetlenség és a kettős finanszírozás megelőzésére, feltárására, korrekciójára és kivizsgálására, az eltűnt, jogtalanul kifizetett vagy szabálytalanul felhasznált pénzeszközök visszafizettetésére irányuló intézkedéseket.
- (60) Így különösen az Európai Csalás Elleni Hivatalnak (OLAF) a 2185/96/Euratom, EK és a 883/2013/EU, Euratom rendelettel összhangban képesnek kell lennie arra, hogy igazgatási vizsgálatokat – többek között helyszíni ellenőrzéseket és vizsgálatokat – végezzen annak megállapítása céljából, hogy történt-e olyan csalás, korrupció vagy bármely más jogellenes tevékenység, amely sérti az Unió pénzügyi érdekeit.
- (61) A költségvetési rendelet 129. cikkével összhangban a Bizottság, az OLAF, az Európai Számvevőszék és adott esetben az Európai Ügyészség (EPPO) számára biztosítani kell a szükséges jogokat és hozzáférést, többek között az uniós pénzeszközök felhasználásában részt vevő harmadik felek részéről is.
- (62) A Bizottságnak biztosítania kell, hogy az Unió pénzügyi érdekei az eszköz keretében hatékony védelemben részesüljenek. Tekintettel a kedvezményezetteknek közvetett irányítás keretében is nyújtott pénzügyi támogatás nagy múltjára, valamint figyelembe véve az uniós belsőkontroll-standardokhoz és -gyakorlatokhoz való fokozatos igazodásukat, a Bizottságnak nagymértékben támaszkodnia kell a kedvezményezettek belső kontrollrendszereinek és csalásmegelőzési rendszereinek működésére. Különösen a Bizottságot és az OLAF-ot, valamint adott esetben az Európai Ügyészséget haladéktalanul tájékoztatni kell a szabálytalanság, csalás, korrupció és összeférhetetlenség minden olyan gyanús esetéről, amely hatással van az eszköz szerinti pénzeszközök felhasználására.
- (63) Ezenfelül a kedvezményezetteknek haladéktalanul jelenteniük kell a Bizottságnak valamely első közigazgatási vagy bírósági ténymegállapítás tárgyát képező szabálytalanságokat – többek között a csalást –, és tájékoztatniuk kell a Bizottságot a közigazgatási és bírósági eljárások alakulásáról. A tagállamokban bevált gyakorlatokhoz való igazodás céljából e jelentéstételt elektronikus úton kell elvégezni, a Bizottság által létrehozott szabálytalanságkezelő rendszer alkalmazásával.
- (64) Minden kedvezményezettnek létre kell hoznia egy olyan nyomonkövetési rendszert, amely információt szolgáltat a reformprogram kifizetési feltételeinek teljesítéséről szóló, a pénzeszközök felszabadítására irányuló féléves

⁽¹³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 883/2013/EU, Euratom rendelete (2013. szeptember 11.) az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatokról, valamint az 1073/1999/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és az 1074/1999/Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 248., 2013.9.18., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

⁽¹⁴⁾ A Tanács 2988/95/EK, Euratom rendelete (1995. december 18.) az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről (HL L 312., 1995.12.23., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

⁽¹⁵⁾ A Tanács 2185/96/Euratom, EK rendelete (1996. november 11.) az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek csalással és egyéb szabálytalanságokkal szembeni védelmében a Bizottság által végzett helyszíni ellenőrzésekről és vizsgálatokról (HL L 292., 1996.11.15., 2. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

⁽¹⁶⁾ A Tanács (EU) 2017/1939 rendelete (2017. október 12.) az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről (HL L 283., 2017.10.31., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

kérelmet kísérő fél éves jelentés számára. A kedvezményezetteknek olyan adatokat és információkat kell gyűjtenie, amelyek lehetővé teszik az eszköz által támogatott intézkedésekkel kapcsolatos szabálytalanságok, csalás, korrupció és összeférhetlenség megelőzését, feltárását és korrekcióját, és biztosítaniuk kell az ezen adatokhoz és információkhoz való hozzáférést.

- (65) A Bizottságnak biztosítania kell, hogy egyértelmű nyomonkövetési és független értékelési mechanizmusok álljanak rendelkezésre az uniós költségvetés végrehajtása során a hatékony elszámoltathatóság és átláthatóság biztosítása érdekében, valamint az e rendelet célkitűzéseinek elérése terén tett haladás hatékony értékelése érdekében.
- (66) A kettős támogatás és a kettős finanszírozás elkerülése érdekében a Bizottságnak éves jelentést kell benyújtania az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az e rendelet célkitűzéseinek megvalósítása terén elért eredményekről, kitérve a más uniós programokkal – különösen az (EU) 2021/1529 rendelet alapján nyújtott támogatással – fennálló szinergiákra és kiegészítő jellegre is.
- (67) Az átláthatóság és az elszámoltathatóság érdekében a kedvezményezetteknek az eszköz keretében végrehajtott reformok és beruházások végrehajtása során összesítve közzé kell tenniük az 50 000 EUR-nak megfelelő összeget meghaladó finanszírozásban részesülő végző kedvezményezettekre vonatkozó adatokat.
- (68) A Bizottságnak el kell végeznie az eszköz értékelését annak lejártakor.
- (69) A kedvezményezetteknek támogatniuk kell a szabad pluralista médiát, amely javítja és előmozdítja az uniós értékek és a potenciális uniós tagsággal járó előnyök és kötelezettségek megértését, miközben határozott lépéseket kell tenniük a külföldi információmanipuláció és beavatkozás ellen. Biztosítaniuk kell továbbá a proaktív, egyértelmű és következetes nyilvános kommunikációt, többek között az uniós támogatásról. Az uniós finanszírozás címzettjeinek az EU külső tevékenységeire vonatkozó kommunikációs és láthatósági kézikönyvvel összhangban aktívan fel kell tüntetniük az uniós finanszírozás eredetét, és biztosítaniuk kell az uniós finanszírozás láthatóságát.
- (70) Az eszköz végrehajtását fokozott stratégiai kommunikációnak és társadalmi diplomáciának is kísérnie kell az uniós értékek előmozdítása és az uniós támogatás hozzáadott értékének hangsúlyozása érdekében.
- (71) Mivel e rendelet célkitűzéseit a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban ezek a célkitűzések jobban megvalósíthatók, az Unió intézkedéseket hozhat az EUSZ 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az arányosságnak az említett cikkben foglalt elvével összhangban ez a rendelet nem lépi túl az e célok eléréséhez szükséges mértéket.
- (72) Annak érdekében, hogy a kedvezményezettek számára további késedelem nélkül kellő időben finanszírozást lehessen biztosítani, e rendeletnek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon hatályba kell lépnie.

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. cikk

Tárgy

- (1) Ez a rendelet létrehozza a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszközt (a továbbiakban: az eszköz).

Ez a rendelet megállapítja az eszköz célkitűzéseit, finanszírozását és a 2024–2027 közötti időszakra szóló költségvetést, az eszköz keretében nyújtott uniós finanszírozás formáit és a finanszírozás nyújtására vonatkozó szabályokat.

- (2) Az eszköz kiegészíti az (EU) 2021/1529 rendeletet, hogy támogatást nyújtson a Nyugat-Balkánnak az EU-val kapcsolatos reformok – különösen az inkluzív és fenntartható társadalmi-gazdasági reformok és a bővítési folyamat alapkérdéseit érintő, az uniós értékekkel összhangban lévő reformok – végrehajtásához, valamint a III. fejezetben meghatározott reformprogramjaik végrehajtásához szükséges beruházások megvalósításához.

2. cikk

Fogalommeghatározások

E rendelet alkalmazásában:

1. „kedvezményezett”: a következők bármelyike: Albánia, Bosznia-Hercegovina, Észak-Macedónia, Koszovó, Montenegró vagy Szerbia.
2. „bővítéspolitikai keret”: az e rendelet végrehajtására vonatkozó, az Európai Tanács és a Tanács által meghatározott átfogó szakpolitikai keret, amely magában foglalja a felülvizsgált bővítési módszertant, a kedvezményezettekkel kötelező erejű jogviszonyt létrehozó megállapodásokat, adott esetben a tagjelöltekkel folytatott csatlakozási tárgyalásokat szabályozó tárgyalási kereteket, továbbá az Európai Parlament állásfoglalásait, többek között adott esetben a Bizottság jogállamiságról szóló, vonatkozó közleményeit és a Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének közös közleményeit;
3. „az eszközről szóló megállapodás”: a Bizottság és a kedvezményezett között létrejött megállapodás, amely megállapítja a kedvezményezett és a Bizottság e rendelet alapján folytatott pénzügyi együttműködésének alapelveit; e megállapodás a költségvetési rendelet 114. cikke (2) bekezdésének értelmében vett finanszírozási megállapodásnak minősül az e rendelet 6. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti pénzügyi keretösszeg tekintetében;
4. „hitelmegállapodás”: a Bizottság és a kedvezményezett között létrejött megállapodás, amely meghatározza az eszközből nyújtott támogatására alkalmazandó feltételeket;
5. „reformprogram”: az egyes kedvezményezettek célzott reformjainak és kiemelt beruházási területeinek átfogó, koherens és rangsorolt összessége, amely tartalmazza a kapcsolódó intézkedések kielégítő előrehaladását vagy befejezését jelző kifizetési feltételeket, valamint az intézkedések végrehajtásának indikatív ütemtervét;
6. „intézkedések”: a III. fejezet szerinti reformprogramokban meghatározott reformok és beruházások;
7. „kifizetési feltételek”: a pénzeszközök felszabadításának feltételei, amelyek a kedvezményezett által végrehajtandó, megfigyelhető és mérhető minőségi vagy mennyiségi lépések formáját öltik, a III. fejezet szerinti reformprogramokban meghatározottak szerint;
8. „vegyesfinanszírozási művelet”: az uniós költségvetésből támogatott olyan művelet, amely az uniós költségvetésből nyújtott nem visszafizetendő támogatási formákat ötvözt fejlesztési vagy egyéb állami pénzügyi intézményektől – többek között exporthitel-ügynökségektől – vagy kereskedelmi pénzügyi intézményektől és befektetőktől származó visszafizetendő támogatási formákkal;
9. „végső kedvezményezett”: az eszköz keretében finanszírozásban részesülő személy vagy szervezet; az eszköz pénzügyi támogatásként rendelkezésre bocsátott része esetében a végső kedvezményezett a kedvezményezett államkincstára; az eszköz azon része esetében, amelyet a nyugat-balkáni beruházási kereten (WBIF) keresztül bocsátanak rendelkezésre, a végső kedvezményezett a beruházási projektet végrehajtó vállalkozó vagy alvállalkozó;
10. „jelentős károkozás elkerülése”: tartózkodás olyan gazdasági tevékenységek támogatásától vagy végzésétől, amelyek az (EU) 2020/852 rendelet 17. cikke értelmében jelentős kárt okoznak adott esetben valamely környezeti célkitűzés tekintetében.

3. cikk

Az eszköz célkitűzései

- (1) Az eszköz általános célkitűzései az alábbiak:
 - a) a bővítési folyamat támogatása azáltal, hogy a jövőbeli uniós tagságot célzó reformok elfogadása és végrehajtása révén felgyorsítja az uniós értékekhez, jogszabályokhoz, szabályokhoz, normákhoz, szakpolitikákhoz és gyakorlatokhoz (a továbbiakban: uniós vívmányok) való igazodást;
 - b) a regionális gazdasági integráció és az Unió egységes piacába való fokozatos integráció felgyorsítása;
 - c) a kedvezményezettek gazdaságai Unióhoz való társadalmi-gazdasági konvergenciájának felgyorsítása;
 - d) a regionális együttműködés, a jószomszédi kapcsolatok, a megbékélés és a nyugat-balkáni viták rendezésének előmozdítása, valamint az emberek közötti kapcsolatok megerősítése;

(2) Az eszköz konkrét célkitűzései a következők:

- a) a bővítési folyamat alapkérdéseinek további erősítése, beleértve a jogállamiságot és az alapvető jogokat, a demokratikus intézmények működését, többek között regionális és helyi szinten, beleértve a polarizáltság megszüntetését, a közigazgatást és a gazdasági kritériumoknak való megfelelést; ez magában foglalja a független igazságszolgáltatás előmozdítását, a régió biztonságának és stabilitásának megerősítését, a csalás és a korrupció valamennyi formája elleni küzdelem megerősítését, beleértve a magas szinten elkövetett korrupciót és a nepotizmust, a szervezett bűnözést, a határokon átnyúló bűnözést és a pénzmosást, valamint a terrorizmus finanszírozását, az adókijátszást és az adócsalást, az adókikerülést; a nemzetközi jog betartásának fokozása; a média és a tudományos élet szabadságának és függetlenségének megerősítése; a gyűlöletbeszéd elleni küzdelem; a civil társadalom környezetének megteremtése, a szociális párbeszéd előmozdítása; a nemek közötti egyenlőség, a nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítésének és a nők és lányok szerepvállalásának előmozdítása, a megkülönböztetésmentességnek és a toleranciának az előmozdítása a kisebbségekhez tartozó személyek – köztük a nemzeti kisebbségek és a romák – jogai, valamint a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális személyek jogai tiszteletben tartásának biztosítása és megerősítése érdekében;
- b) a kedvezményezetteknek az EU közös kül- és biztonságpolitikájával (KKBP) való teljes összehangolása felé való elmozdulás, beleértve az uniós korlátozó intézkedéseket is;
- c) A dezinformáció, a külföldi információmanipuláció és az Unió és értékei ellen irányuló beavatkozással szembeni küzdelem;
- d) a vízümpolitikák Unióval való összehangolása felé való haladás;
- e) a közigazgatás hatékonyságának megerősítése, helyi kapacitások kiépítése és beruházás a kedvezményezettek adminisztratív személyzetébe; az információkhoz való hozzáférés, a nyilvánosság általi ellenőrzés és a civil társadalom döntéshozatali folyamatokba való bevonásának biztosítása; az átláthatóság és az elszámoltathatóság, a strukturális reformok és a jó kormányzás támogatása minden szinten, többek között a közpénzek elosztásával és az azokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos felügyeleti és vizsgálati hatáskörük megerősítése tekintetében, az államháztartási gazdálkodás, a közbeszerzések és az állami támogatások ellenőrzése területén; a kedvezményezett országokban a nemzetközi igazságszolgáltatás támogatásában és érvényesítésében részt vevő kezdeményezések és szervek támogatása;
- f) a kedvezményezettek átállásának felgyorsítása olyan fenntartható, klímasemleges és inkluzív gazdaságokra, amelyek képesek ellenállni az uniós egységes piac versenyipiaci nyomásának, valamint stabil beruházási környezetre, és a stratégiai függőségeik csökkentése;
- g) a regionális gazdasági integráció ösztönzése, különösen a közös regionális piac létrehozása terén elért eredmények révén;
- h) a kedvezményezettek uniós egységes piacba való gazdasági integrációjának ösztönzése, különösen a megnövekedett kereskedelmi és beruházási forgalom, valamint a reziliens értékláncok révén;
- i) a regionális gazdasági integráció és az uniós egységes piaccal való fokozott integráció támogatása a régió jobb és fenntartható összeköttetése révén, a transzeurópai hálózatokkal összhangban, a regionális együttműködés, a jószomszédi kapcsolatok, a megbékélés és az emberek közötti kapcsolatok megerősítése érdekében;
- j) 2050-re a klímasemleges gazdaságra való inkluzív és fenntartható zöld átállás felgyorsítása a Párizsi Megállapodással és a zöld megállapodással, valamint a Nyugat-Balkánra vonatkozó 2020. évi zöld menetrenddel összhangban, valamennyi gazdasági ágazatra, különösen az energiaágazatra kiterjedően, beleértve a dekarbonizált, klímasemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és körforgásos gazdaságra való átállást is, biztosítva, hogy a beruházások tiszteletben tartsák a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet;
- k) a digitális transzformációnak és a digitális készségeknek – mint a fenntartható fejlődés és az inkluzív növekedés előmozdítóinak – a támogatása;
- l) az innováció, a kutatás, valamint az akadémiai intézmények és az ipar közötti együttműködés ösztönzése a zöld és digitális átállás támogatása érdekében, előmozdítva a helyi iparágakat, különös hangsúlyt fektetve a helyi mikro-, kis- és középvállalkozásokra, valamint induló vállalkozásokra;

- m) a minőségi oktatás, képzés, átképzést és továbbképzés fokozása minden szinten, különös tekintettel a fiatalokra, beleértve az ifjúsági munkanélküliség kezelését, az agyelszívás megelőzését és a kiszolgáltatott közösségek támogatását, valamint a foglalkoztatási politikák támogatása, többek között a munkavállalói jogok támogatása, összhangban a szociális jogok európai pillérével és a szegénység elleni küzdelemmel.

4. cikk

Általános elvek

- (1) Az eszköz keretében megvalósuló együttműködés a szükségleteken alapul és előmozdítja a fejleszthetőségi elveket, nevezetesen: a kedvezményezettek fejlesztési prioritásokkal kapcsolatos felelősségvállalását, az egyértelmű feltételrendszer és kézzelfogható eredmények középpontba állítását, az inkluzív partnerségeket, az átláthatóságot és a kölcsönös elszámoltathatóságot. Ez az együttműködés az erőforrások eredményes és hatékony elosztásán és felhasználásán alapul. Az eszköz törekszik a beruházási projektek megfelelő földrajzi egyensúlyának biztosítására.
- (2) A makroszintű pénzügyi támogatás nyújtása nem tartozik ezen eszköz hatálya alá.
- (3) Az eszköz keretében nyújtott támogatás kiegészíti az egyéb uniós programok és eszközök keretében nyújtott támogatásokat. Az e rendelet keretében finanszírozásra jogosult tevékenységek támogatásban részesülhetnek más uniós programokból és eszközökből is, feltéve, hogy az adott támogatás nem ugyanazon költségeket fedezi, és biztosított a megfelelő felügyelet és költségvetési ellenőrzés. A Bizottság biztosítja az eszköz és más uniós programok közötti kiegészítő jellegét és szinergiákat a támogatás megkettőződésének és a kettős finanszírozásnak az elkerülése érdekében. Az e rendelet és az (EU) 2021/1529 rendelet alapján nyújtott támogatás között nem lehet átfedés.
- (4) A Bizottság és a tagállamok fellépéseik kiegészítő jellegének, koherenciájának és hatékonyságának előmozdítása érdekében együttműködnek, és törekednek az e rendelet alapján nyújtott támogatások és az Unió, a tagállamok, harmadik országok, multilaterális és regionális szervezetek és jogalanyok, például nemzetközi szervezetek és az érintett nemzeti pénzügyi intézmények, ügynökségek és nem uniós donorok által egyéb formában nyújtott támogatások – többek között export- és fejlesztési finanszírozásból álló integrált pénzügyi csomagok – közötti átfedések elkerülésére és a közöttük lévő szinergiák biztosítására, összhangban a külső támogatás területén történő operatív koordináció megerősítésére vonatkozó, már kialakult alapelvekkel, többek között a tagállamokkal való fokozott helyi szintű koordináció révén. Az ilyen helyi szintű koordináció magában foglalja a rendszeres és időben történő konzultációkat és az információk gyakori cseréjét az eszköz végrehajtása során.
- (5) Az eszköz keretében végzett tevékenységeknek általánosan érvényesíteniük kell és elő kell mozdítaniuk a demokráciát, az emberi jogokat és a nemek közötti egyenlőséget, fokozatosan igazodniuk kell az Unió szociális, éghajlat-politikai és környezetvédelmi normáihoz, adott esetben általánosan érvényesíteniük kell az éghajlatváltozás mérséklését és az ahhoz való alkalmazkodást, a katasztrófa kockázat-csökkentést, a környezetvédelmet és a biológiai sokféleség megőrzését, többek között adott esetben környezeti hatásvizsgálatok révén, és támogatniuk kell a fenntartható fejlődési célok felé tett előrelépést, előmozdítva azokat az integrált intézkedéseket, amelyek járulékos előnyöket teremthetnek, és koherens módon többféle célkitűzést is teljesíthetnek. E tevékenységek elkerülik a meg nem térülő eszközöket; emellett a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet és a „senkit nem hagyunk hátra” elvet, valamint az európai zöld megállapodást alátámasztó, a fenntarthatóság általános érvényesítésére irányuló megközelítést követik.
- (6) A kedvezményezettek és a Bizottság biztosítják a nemek közötti egyenlőséget, a nemek közötti egyenlőség érvényesítése és a nemi dimenzió integrálása szempontjainak figyelembevételét és előmozdítását a reformprogramok előkészítése és az eszköz végrehajtása során. A kedvezményezettek és a Bizottság megteszik a megfelelő lépéseket a nem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékonyságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés megakadályozása érdekében. A Bizottság a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó cselekvési tervek keretében történő rendszeres jelentéstétel keretében beszámol ezekről az intézkedésekről.
- (7) Az eszköz nem támogathat olyan tevékenységeket vagy intézkedéseket, amelyek összeegyeztethetetlenek a kedvezményezettek energia- és klímatervével, a Párizsi Megállapodás szerinti nemzetileg meghatározott hozzájárulásával, valamint a klímasemlegesség legkésőbb 2050-ig történő elérésére irányuló törekvéssel, vagy amelyek előmozdítják a fosszilis tüzelőanyagokba történő beruházásokat, vagy jelentős káros hatást gyakorolnak a környezetre vagy az éghajlatra vagy a biológiai sokféleségre.
- (8) Az inkluzív partnerség elvével összhangban a Bizottság adott esetben törekszik a demokratikus ellenőrzés biztosítására, amely egyrészt a kedvezményezettel és annak parlamentjével való konzultáció, másrészt pedig a megfelelő érdekelt felekkel, köztük a helyi és regionális hatóságokkal, a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel – többek között a kiszolgáltatott csoportokkal, szükség esetén minden kisebbséggel és közösséggel – való konzultáció

formájában valósul meg annak érdekében, hogy lehetőségük legyen részt venni az eszköz keretében finanszírozásra jogosult tevékenységek alakításában, megtervezésében és végrehajtásában, valamint adott esetben a kapcsolódó nyomonkövetési, ellenőrzési és értékelési folyamatokban. A konzultáció során a kedvezményezett társadalmának plurális képviselőire kell törekedni.

(9) A Bizottság – a tagállamokkal és a kedvezményezettekkel szorosan együttműködve – biztosítja a támogatásnyújtás során a fokozott átláthatóság és elszámoltathatóság iránti uniós kötelezettségvállalások végrehajtását, mégpedig többek között a belső kontrollrendszerek és a csalás elleni politikák végrehajtásának és erősítésének előmozdításával. A Bizottság a 26. cikkben említett eredménytáblán keresztül nyilvánosan hozzáférhetővé teszi a támogatás volumenére és elosztására vonatkozó információkat. A kedvezményezettek a 22. cikkben leírtak szerint közzéteszik az eszköz keretében végrehajtott reformok és beruházások végrehajtásához uniós finanszírozásban részesülő végső kedvezményezetteknek vonatkozó naprakész adatokat.

5. cikk

Az uniós támogatás előfeltételei

(1) Az eszköz keretében nyújtott támogatás előfeltételei a következők:

- a) a kedvezményezettek megóvják és tiszteletben tartják a hatékony demokratikus mechanizmusokat – többek között a többpárti parlamentáris rendszert – a szabad és pluralista média védelmét, valamint a dezinformáció, a külföldi információmanipuláció és beavatkozás elleni küzdelmet és a jogállamiságot, valamint biztosítják az emberi jogok tiszteletben tartását, beleértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak tiszteletben tartását;
- b) Szerbiát és Koszovót illetően konstruktívan, mérhető előrehaladást és kézzelfogható eredményeket elérve részt vesznek kapcsolataik normalizálásában annak érdekében, hogy teljes mértékben végrehajtsák a normalizáláshoz vezető útról szóló megállapodásból és annak végrehajtási mellékletéből, és az eddigi párbeszéd keretében elért valamennyi megállapodásból származó minden kötelezettségüket, és tárgyalásokat kezdenek a kapcsolatok normalizálásáról szóló átfogó megállapodásról.

(2) A Bizottság a pénzeszközöknek, beleértve az előfinanszírozást is, az eszköz keretében a kedvezményezettek részére történő felszabadítása előtt és az eszköz keretében nyújtott támogatás teljes időtartama alatt nyomon követi az (1) bekezdésben meghatározott előfeltételek teljesülését, megfelelően figyelembe véve a bővítéspolitikai keretet. A Bizottság a nyomonkövetési folyamat során figyelembe veszi a nemzetközi szervek, így például az Európa Tanács és az Európa Tanács Velencei Bizottsága, vagy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala vonatkozó ajánlásait is.

(3) Az e cikk (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott előfeltétel tekintetében a Bizottság a 2010/427/EU határozattal összhangban megfelelően figyelembe veszi az EKSZ szerepét és hozzájárulását.

(4) A Bizottság határozatot fogadhat el, amelyben megállapítja, hogy az e cikk (1) bekezdésében meghatározott előfeltételek némelyike nem teljesül, és mindenekelőtt a 21. cikk szerint visszatarthatja a pénzeszközök felszabadítását, függetlenül attól, hogy a 12. cikk (3) bekezdésében említett kifizetési feltételek teljesültek-e.

II. FEJEZET

FINANSZÍROZÁS ÉS VÉGREHAJTÁS

6. cikk

Költségvetés

(1) A (2) és a (3) bekezdés alapján az eszközön keresztül rendelkezésre bocsátott források összege a 2024–2027-es időszakban nem haladhatja meg a 6 000 000 000 EUR-t.

(2) Az eszköz végrehajtását szolgáló pénzügyi keretösszeg a 2024. január 1-jétől 2027. december 31-ig terjedő időszakra 2 000 000 000 EUR, a következő megoszlásban:

- a) 98,5 % a kedvezményezetteknek a reformprogramok végrehajtásához nyújtott vissza nem térítendő pénzügyi támogatás formáját ölti;
- b) 1,5 %-ot a (6) bekezdés szerinti kiadásokra kell elkülöníteni.

(3) A hitelek formájában nyújtott támogatás legfeljebb 4 000 000 000 EUR összegig áll rendelkezésre a 2024. január 1-jétől 2027. december 31-ig tartó időszak alatt. Ez az összeg nem képezi a külső tevékenységi garanciának az (EU) 2021/947 rendelet 31. cikkének (4) bekezdése értelmében vett összegének részét.

(4) A Bizottság a 15. cikkben említett megfelelő végrehajtási határozatban a mellékletben meghatározott módszertannak megfelelően meghatározza az egyes kedvezményezettek számára rendelkezésre álló finanszírozás kezdeti indikatív összegét, amelyet az e rendelet 33. cikkel összhangban történő hatálybalépésének napján rendelkezésre álló legfrissebb adatok alapján számítanak ki. Az indikatív összegek az eszköz végrehajtása során a 21. cikkben meghatározott elvekkel összhangban változhatnak.

(5) E rendelet 19. cikke értelmében az (EU) 2021/1529 rendelet 12. cikkében említett nyugat-balkáni beruházási keretből (WBIF) rendelkezésre bocsátott pénzeszközök összegének el kell érnie az e cikk (1) bekezdésében meghatározott teljes összeg legalább 50 %-át. Ez a hozzájárulás tartalmazza az e cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett vissza nem térítendő pénzügyi támogatás teljes összegét a tartalékfeltöltés összegének levonása után.

(6) A (2) bekezdés b) pontjában említett források felhasználhatók az eszköz végrehajtásához kapcsolódó technikai és igazgatási segítségnyújtásra, így például az eszköz irányításához és célkitűzéseinek megvalósításához szükséges előkészítő intézkedésekre, nyomonkövetési, kontroll-, ellenőrzési és értékelési tevékenységekre, különösen tanulmányokra, szakértői találkozókra, képzésekre, a kedvezményezettek hatóságaival folytatott konzultációkra, konferenciákra, az érdekelt felekkel, köztük a helyi és regionális hatóságokkal és a civil társadalmi szervezetekkel folytatott konzultációra, tájékoztatási és kommunikációs tevékenységekre, többek között inkluzív felkeresési tevékenységekre, valamint az Unió politikai prioritásainak intézményi kommunikációjára, amennyiben e rendelet célkitűzéseihez kapcsolódnak, az információfeldolgozásra és -cserére összpontosító informatikai hálózatokkal kapcsolatos kiadásokra, szervezeti információtechnológiai eszközökre, valamint minden egyéb kiadás fedezésére, amely a központban és az uniós küldöttségeknél merül fel az eszközhöz szükséges igazgatási és együttműködési támogatással összefüggésben. A kiadások emellett fedezhetik az átláthatóságot támogató és egyéb tevékenységeknek – így például a projektek vagy a programok gyakorlatban történő minőség-ellenőrzésének és nyomon követésének – a költségeit, valamint a reformok és beruházások értékelésével és végrehajtásával kapcsolatos partneri tanácsadás és szakértői közreműködés költségeit.

7. cikk

Az uniós finanszírozás végrehajtása és formái

(1) Az eszköz végrehajtása a költségvetési rendelettel összhangban történik, közvetlen irányítás vagy közvetett irányítás alatt az említett rendelet 62. cikke (1) bekezdése első albekezdésének c) pontjában említett szervezetek valamelyikének közreműködésével.

(2) Uniós finanszírozás a költségvetési rendeletben meghatározott bármely formában nyújtható, különösen pénzügyi támogatás, vissza nem térítendő támogatás, közbeszerzés és vegyesfinanszírozási műveletek formájában.

(3) A szükséges működési és pénzügyi kapacitástól függően a vegyesfinanszírozási műveleteket végrehajtó megbízott szervezet lehet az Európai Beruházási Bank Csoport, multilaterális európai finanszírozási intézmények, például az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank vagy kétoldalú európai finanszírozási intézmények vagy a Világbank-csoport. Amennyiben lehetséges, egyéb nem európai multilaterális finanszírozási intézmények az európai finanszírozási intézményekkel megvalósított közös műveletek révén vehetnek részt az eszközben. Az eszköz keretében nyújtott vegyesfinanszírozási műveletek végrehajtását a tagállamok vagy harmadik felek által nyújtott pénzügyi támogatás további formáival kell kiegészíteni.

8. cikk

A személyek és szervezetek támogathatóságára, az áruk és az anyagok eredetére, valamint az eszköz szerinti korlátozásra vonatkozó szabályok

(1) Az eszköz keretében finanszírozott tevékenységekre vonatkozó közbeszerzési és vissza nem térítendő támogatási eljárásokban részt vehetnek nemzetközi és regionális szervezetek, valamint minden olyan természetes személy, aki a következő országok állampolgára, illetve olyan jogi személyek, amelyek ténylegesen székhellyel rendelkeznek a következő országokban:

a) a tagállamok, a kedvezményezettek, a tagjelölt országok és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás szerződő felei;

b) azok az országok, amelyek gazdaságuk méretét figyelembe véve az Unió által nyújtott támogatás mértékéhez hasonló támogatást nyújtanak a kedvezményezetteknek, és amelyek számára a Bizottság biztosítja a kedvezményezetteknek a külső támogatás költsönös igénybevételének lehetőségét.

(2) Az (1) bekezdés b) pontjában említett költsönös igénybevételi lehetőség minden olyan esetben – legalább egyéves, korlátozott időtartamra – biztosítható, amennyiben egy ország egyenlő feltételek mellett támogatásra jogosítja az uniós jogalanyokat és az eszköz alapján jogosult országok jogalanyait.

A Bizottság az érintett kedvezményezettel folytatott konzultációt követően határoz a költsönös igénybevételi lehetőségről.

(3) Az ezen eszköz keretében finanszírozott és beszerzett valamennyi árunak és anyagnak az (1) bekezdés a) és b) pontjában említett valamely országból kell származnia, kivéve, ha az említett áruk és anyagok észszerű feltételek mellett nem szerezhetők be az említett országok egyikében sem. Emellett a (6) bekezdésben meghatározott korlátozásokra vonatkozó szabályok is alkalmazandók.

(4) Az e cikkben megállapított támogathatósági szabályok nem alkalmazandók és nem keletkeztetnek állampolgársághoz kapcsolódó korlátozásokat az olyan természetes személyekre vonatkozóan, akik egy támogatható vállalkozó vagy adott esetben alvállalkozó alkalmazásában vagy vele más jogszerű szerződéses viszonyban állnak, kivéve, ha az állampolgársághoz kapcsolódó korlátozások a (6) bekezdésben előírt szabályokon alapulnak.

(5) A valamely szervezettel együtt társfinanszírozott, vagy a költségvetési rendelet 62. cikke (1) bekezdése első albekezdésének c) pontjában említett szervezetekkel közvetlen vagy közvetett irányítás útján végrehajtott tevékenységek esetében az említett szervezetekre alkalmazandó szabályok is alkalmazandók. Ez nem érinti az e cikk (6) bekezdése szerinti korlátozásokat, amelyeknek megfelelően tükröződniük kell az e szervezetekkel kötött megállapodásokban.

(6) Az áruk és anyagok támogathatóságára és származására vonatkozó, az (1) és (3) bekezdésben meghatározott szabályok, valamint a (4) bekezdésben említett természetes személyek állampolgárságára vonatkozó szabályok korlátozhatók az odaítélési eljárásokban részt vevő jogalanyok állampolgársága, földrajzi elhelyezkedése vagy jellege, valamint az áruk és anyagok földrajzi származása tekintetében, amennyiben:

a) ilyen korlátozásokra a tevékenység vagy az egyedi odaítélési eljárás sajátos jellege vagy célkitűzései miatt van szükség, vagy amennyiben az említett korlátozások szükségesek a tevékenység hatékony végrehajtásához;

b) a tevékenység vagy az egyedi odaítélési eljárások hatással vannak a biztonságra vagy a közrendre, különösen az Unió, a tagállamok vagy bármely kedvezményezett stratégiai eszközei és érdekei tekintetében, beleértve a digitális infrastruktúra – többek között az 5G hálózati infrastruktúra –, a kommunikációs és információs rendszerek és a kapcsolódó ellátási láncok biztonságát, rezilienciáját és integritásának védelmét.

(7) A nem támogatható országokból származó ajánlattevők és részvételre jelentkezők támogathatóknak tekinthetők sürgős esetekben vagy a szolgáltatásoknak az érintett országok és területek piacán tapasztalt hiánya esetén, vagy más olyan kellően indokolt esetekben, amikor a támogathatósági szabályok alkalmazása lehetetlenné tenné vagy túlzottan megnehezítené egy tevékenység megvalósítását.

9. cikk

Az eszközről szóló megállapodás

(1) A Bizottság minden egyes kedvezményezettel az eszközről szóló megállapodást köt az eszköz végrehajtására vonatkozóan, e megállapodás meghatározza a kedvezményezetteknek az eszközről nyújtott finanszírozás folyósítására tekintettel fennálló kötelezettségeit és a kifizetési feltételeket.

(2) Az eszközről szóló megállapodást a 17. cikkel összhangban hitelmegállapodásokkal kell kiegészíteni, amelyek konkrét rendelkezéseket határoznak meg a hitel formájában nyújtott finanszírozás kezelésére és végrehajtására vonatkozóan. Az eszközről szóló megállapodásokat és többek között az azokhoz kapcsolódó bármely dokumentumot kérésre – egyidejűleg és késedelem nélkül – az Európai Parlament és a Tanács rendelkezésére kell bocsátani.

(3) A kedvezményezettek csak az eszközről szóló vonatkozó megállapodások és az alkalmazandó hitelmegállapodások hatálybalépését követően részesülhetnek finanszírozásban.

(4) Az egyes kedvezményezettekkel kötött, eszközről szóló megállapodás és hitelmegállapodások, valamint az uniós pénzeszközökben részesülő személyekkel vagy szervezetekkel aláírt megállapodások biztosítják a költségvetési rendelet 129. cikkében meghatározott kötelezettségek teljesítését.

(5) Az eszközről szóló megállapodás részletes rendelkezéseket állapít meg különösen a következőkre vonatkozóan:

- a) a kedvezményezettek elkötelezettsége, hogy határozott előrelépést tesznek a csalás elleni küzdelem szilárd jogi keretének kialakítása felé, valamint hogy hatékonyabb és eredményesebb kontrollrendszereket hoznak létre, beleértve a megfelelő mechanizmusokat a visszaélést bejelentő személyek védelmére, valamint a megfelelő mechanizmusokat és intézkedéseket a szabálytalanságok, csalás, korrupció és összeférhetetlenség hatékony megelőzésére, felderítésére és korrekciójára, valamint a pénzmosás, a szervezett bűnözés, a pénzeszközök hűtlen kezelése, a terrorizmus finanszírozása, az adókikerülés, az adócsalás vagy az adókijátszás, valamint az eszköz keretében nyújtott pénzeszközöket érintő egyéb jogellenes tevékenységek elleni küzdelem fokozására;
- b) a pénzeszközök 21. cikk szerinti felszabadítására, visszatartására, csökkentésére és újraelosztására vonatkozó szabályok;
- c) az eszköz szerinti irányítással, kontrollal, felügyelettel, nyomon követéssel, értékeléssel, jelentéssel és ellenőrzéssel, valamint a rendszer-felülvizsgálatokkal, a vizsgálatokkal, a csalás elleni intézkedésekkel és az együttműködéssel kapcsolatos tevékenységek;
- d) a Bizottságnak történő, azzal kapcsolatos jelentéstételre vonatkozó szabályok, hogy teljesültek-e és hogyan a 12. cikkben említett kifizetési feltételek;
- e) az adókra, illetékekre és díjakra vonatkozó szabályok, az (EU) 2021/947 rendelet 27. cikkének (9) és (10) bekezdésével összhangban;
- f) a szabálytalanságok, a csalás, a korrupció és az összeférhetetlenség eredményes megelőzését, feltárását és korrekcióját szolgáló intézkedések és az eszköz keretében uniós pénzeszközöket végrehajtó személyek vagy szervezetek azon kötelezettsége, hogy haladéktalanul értesítsék a Bizottságot, az OLAF-ot, és adott esetben az Európai Ügyészséget a szabálytalanságok, a csalás, a korrupció, az összeférhetetlenség, valamint az eszköz keretében nyújtott pénzeszközöket érintő egyéb jogellenes tevékenységek gyanús vagy tényleges eseteiről és azok nyomon követéséről;
- g) a 23. és a 24. cikkben említett kötelezettségek, beleértve a kedvezményezett általi adatgyűjtésre, valamint a Bizottság, az OLAF, a Számvevőszék és adott esetben az EPPO adatokhoz való hozzáférésére vonatkozó pontos szabályokat és időkeretet;
- h) eljárás annak biztosítására, hogy a hiteltámogatás folyósítási kérelmei a rendelkezésre álló hitelösszegeken belül maradjanak a 6. cikk (3) bekezdésével összhangban;
- i) a Bizottság azon jogosultsága, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő és a kedvezményezett által nem orvosolt szabálytalanság, csalás, korrupció és összeférhetetlenség vagy az eszközről szóló megállapodásban meghatározott valamely kötelezettség súlyos megsértése esetén arányosan csökkentheti az eszközből nyújtott támogatást és visszafizetheti az eszköz célkitűzéseinek elérésére fordított bármely összeget, vagy kérheti a hitel lejárat előtti visszafizetését;
- j) az eszköz végrehajtásának nyomon követését és a 3. cikkben meghatározott célkitűzések elérésének értékelését célzó, kedvezményezettek általi jelentéstétel szabályai és módzatai;
- k) a kedvezményezettek azon kötelezettsége, hogy a 22. cikkben említett adatokat elektronikus úton továbbítsa a Bizottságnak.

10. cikk

Átvitelek, éves részletek, kötelezettségvállalási előirányzatok

(1) A költségvetési rendelet 12. cikkének (4) bekezdésétől eltérve a fel nem használt, eszköz szerinti kötelezettségvállalási és kifizetési előirányzatokat automatikusan át kell vinni, és azok a következő pénzügyi év december 31-ig lekötethetők és felhasználhatók. A következő pénzügyi évben először az átvitt összeget kell felhasználni.

(2) A Bizottság a költségvetési rendelet 12. cikkének (6) bekezdésével összhangban tájékoztatást nyújt az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az átvitt kötelezettségvállalási előirányzatokról, ideértve az érintett összegeket is.

(3) A költségvetési rendeletnek az előirányzatok újbóli rendelkezésre bocsátásáról szóló 15. cikkében szereplő szabályokon túlmenően az eszköz szerinti valamely tevékenység teljes vagy részleges végre nem hajtásának eredményeképpen visszavont kötelezettségvállalások összegének megfelelő kötelezettségvállalási előirányzatok újra elérhetővé válnak az eredeti költségvetési tétel számára.

(4) Az egy pénzügyi évnél hosszabb időszakon átívelő tevékenységekre vonatkozó költségvetési kötelezettségvállalásokat a költségvetési rendelet 112. cikke (2) bekezdésének megfelelően több éven keresztül éves részletekre lehet bontani.

III. FEJEZET

REFORMPROGRAMOK

11. cikk

A reformprogramok benyújtása

(1) Annak érdekében, hogy az eszköz keretében támogatásban részesülhessen, minden kedvezményezett benyújt a Bizottságnak egy, az eszköz időtartamára vonatkozó reformprogramot, amely a legutóbbi gazdasági reformprogram strukturális reformokra vonatkozó részére, a 2023 májusában a gazdasági és pénzügyi párbeszéd során elfogadott, kapcsolódó közös szakpolitikai iránymutatásra, adott esetben a nemzeti növekedési stratégiáján, a bővítéspolitikai kereten és a Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terven alapul.

(2) A reformprogramok átfogó keretet biztosítanak a 3. cikkben meghatározott általános és konkrét célkitűzések eléréséhez, meghatározva a kedvezményezett által végrehajtandó reformokat, valamint a beruházási területeket. A reformprogramok átfogó és koherens csomagban tartalmazzák a reformok végrehajtását célzó intézkedéseket. A bővítési folyamat alapkérdései, többek között a jogállamiság, a korrupció, többek között a magas szinten elkövetett korrupció elleni küzdelem, az alapvető jogok és a véleménynyilvánítás szabadsága területén a reformprogramok tükrözik a bővítéspolitikai keretben szereplő értékeléseket.

(3) A reformprogramok összhangban van az Unióval folytatott gazdasági és pénzügyi párbeszéd keretében a Bizottsághoz benyújtott legújabb makrogazdasági és költségvetési szakpolitikai kerettel.

(4) A reformprogramok összhangban vannak a kedvezményezett csatlakozási pályájával összefüggésben és egyéb releváns dokumentumokban – például a stabilizációs és társulási megállapodásban, az energia- és klímatervben, a Párizsi Megállapodás szerinti nemzetileg meghatározott hozzájárulásban és a klímasemlegesség legkésőbb 2050-ig történő elérésére irányuló törekvésben – meghatározott reformprioritásokkal, és támogatják őket.

(5) A reformprogramok tiszteletben tartják a 4. cikkben meghatározott általános elveket.

(6) A reformprogramokat inkluzív és átlátható módon, a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel konzultálva kell kidolgozni.

(7) A Bizottság felkéri a kedvezményezetteket, hogy e rendelet hatálybalépésétől számított három hónapon belül nyújtsák be reformprogramjaikat. A Bizottság megküldi az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a kedvezményezettek reformprogramjait, amint megkapta azokat.

(8) Abban az esetben, ha az eszközből nyújtott támogatás újraelosztása azt eredményezi, hogy a kedvezményezett további támogatásban részesül, a Bizottság felkéri az említett kedvezményezettet, hogy három hónapon belül nyújtson be az eszköz hátralévő időtartamára vonatkozó módosított reformprogramot. A Bizottság az újraelosztásról szóló határozat meghozatala előtt tájékoztatja az Európai Parlamentet és a Tanácsot.

12.cikk

A reformprogramok szerinti finanszírozási elvek

(1) Az eszköz ösztönzőket nyújt az egyes kedvezményezettek reformprogramjának végrehajtásához azáltal, hogy kifizetési feltételeket határoz meg a pénzeszközök felszabadításához. Az említett kifizetési feltételek a 6. cikk (2) bekezdésének a) pontja és a 6. cikk (3) bekezdése szerinti pénzeszközökre vonatkoznak, és mérhető minőségi vagy mennyiségi lépések formáját öltik. E lépések tükrözik az eszköz 3. cikkben meghatározott célkitűzéseinek eléréséhez kapcsolódó konkrét társadalmi-gazdasági reformok és a bővítési folyamat alapkérdései terén a bővítéspolitikai kerettel összhangban elért eredményeket.

Az említett kifizetési feltételek teljesítése – teljesítésük mértékétől függően – a pénzeszközök teljes vagy részleges felszabadítását vonja maga után.

(2) A 19. cikkben említett alapon keresztül végrehajtott finanszírozás tekintetében az e cikk (1) bekezdésében említett kifizetési feltételek teljesítése előzetes validációnak minősül. A pénzeszközök kifizetésére azt követően kerül sor, hogy kézhez vették a WBIF keretében a donorok hozzájárulásainak fogadására létrehozott közös alap alapkezelői által benyújtott kifizetési kérelmet.

(3) A makroszintű pénzügyi stabilitás, a hatékony és eredményes államháztartási gazdálkodás, az átláthatóság és a költségvetés felügyelete a kifizetések általános feltételei, amelyeknek teljesülniük kell a pénzeszközök bármely felszabadításához.

(4) Az eszköz keretében nyújtott pénzeszközök nem támogathatnak olyan tevékenységeket vagy intézkedéseket, amelyek aláássák a békeállapotokat a régióban.

13. cikk

A reformprogramok tartalma

(1) A reformprogramok különösen a következő elemeket határozzák meg, amelyeket kellően meg kell indokolni és alá kell támasztani:

- a) a 3. cikkben meghatározott célkitűzésekre koherens, átfogó és megfelelően kiegyensúlyozott választ adó intézkedések, beleértve a strukturális reformokat, a beruházásokat és adott esetben az 5. cikkben említett előfeltételeknek való megfelelést biztosító intézkedéseket;
- b) az intézkedések 4. cikkben említett általános elvekkkel, valamint a 4. és 11. cikkben említett követelményekkel, stratégiákkal, tervekkel és programokkal való összhangjának bemutatása;
- c) annak kifejtése, hogy az intézkedések várhatóan hogyan erősítik tovább a bővítési folyamatnak a 3. cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett alapkérdéseit, beleértve a jogállamiságot, az alapvető jogokat és a korrupció elleni küzdelmet;
- d) a WBIF keretében finanszírozandó beruházási projektek és programok indikatív listája, beleértve a vonatkozó átfogó beruházási volumeneket és a végrehajtás tervezett ütemezését;
- e) annak kifejtése, hogy az intézkedések várhatóan milyen mértékben járulnak hozzá az éghajlatpolitikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez és milyen mértékben egyeztethetők össze a jelentős károkozás elkerülését célzó elvvel;
- f) annak kifejtése, hogy az intézkedések várhatóan milyen mértékben járulnak hozzá a digitális transzformációhoz;
- g) annak kifejtése, hogy az intézkedések várhatóan milyen mértékben járulnak hozzá az oktatási, képzési, foglalkoztatási és szociális célkitűzésekhez;
- h) annak kifejtése, hogy az intézkedések várhatóan milyen mértékben járulnak hozzá a nemek közötti egyenlőséghez és a nők és lányok szerepvállalásához, valamint a nők és a lányok jogainak védelméhez és előmozdításához;
- i) a reformok és beruházások tekintetében a pénzeszközök felszabadításának indikatív ütemterve és tervezett kifizetési feltételei, a tervek szerint legkésőbb 2027. augusztus 31-ig végrehajtandó mérhető minőségi és mennyiségi lépések formájában;
- j) annak kifejtése, hogy az intézkedések várhatóan hogyan járulnak hozzá a KKBP-hez való fokozatos és folyamatos igazodáshoz, beleértve az uniós korlátozó intézkedéseket is;
- k) a reformprogram kedvezményezett általi hatékony nyomon követésére, jelentésére és értékelésére vonatkozó intézkedések, a minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatásokban szereplő módszerek alkalmazásával, beleértve a javasolt mérhető minőségi és mennyiségi lépéseket és a (2) bekezdésben meghatározott vonatkozó mutatókat is;
- l) a kedvezményezett szabálytalanságok, csalás, korrupció, magas szintű korrupció – többek között a magas szinten elkövetett korrupció – és összeférhetlenség hatékony megelőzésére, feltárására és korrekciójára, valamint az állami támogatások ellenőrzésére vonatkozó szabályok érvényesítésére szolgáló rendszerének, továbbá a reformprogram végrehajtásának első éveiben meglévő hiányosságok kezelésére javasolt intézkedéseknek a bemutatása;

- m) a reformprogramok előkészítése és – amennyiben rendelkezésre áll – végrehajtása céljából az érdekelt felekkel, köztük a kedvezményezett országok parlamentjeivel, a helyi és regionális képviselői szervekkel és hatóságokkal, a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel a kedvezményezettek jogi keretével összhangban folytatott konzultációs folyamat összefoglalása, valamint annak ismertetése, hogy ezen érdekelt felek észrevételei hogyan jelennek meg a reformprogramokban;
- n) kommunikációs és láthatósági terv a reformprogramokról a kedvezményezettek helyi közönsége számára;
- o) bármely egyéb releváns információ.

(2) A reformprogramok eredményalapúak, és olyan mutatókat tartalmaznak, amelyek segítségével értékelni lehet a 3. cikkben meghatározott általános és konkrét célkitűzések megvalósítása terén elért eredményeket. Az említett mutatók adott esetben nemzetközileg elfogadott mutatókon és a kedvezményezettek politikáihoz kapcsolódó, már rendelkezésre álló mutatókon alapulnak. A mutatóknak a lehető legnagyobb mértékben összhangban kell lenniük az IPA III eredménykeretében, az EFFA+ eredménymérés keretében és a WBIF-ben foglalt fő szervezeti mutatókkal.

14. cikk

A reformprogramok Bizottság általi értékelése

(1) A Bizottság indokolatlan késedelem nélkül értékeli az egyes kedvezményezettek reformprogramjának vagy adott esetben a program módosításainak relevanciáját, átfogó jellegét és megfelelőségét. Az értékelés során a Bizottság szorosan együttműködik az érintett kedvezményezettel, és észrevételeket tehet, további információkat kérhet, vagy előírhatja a kedvezményezett számára, hogy vizsgálja felül és módosítsa reformprogramját.

(2) Az e rendelet 13. cikke (1) bekezdésének j) pontjában meghatározott célkitűzés tekintetében a Bizottság a 2010/427/EU határozattal összhangban megfelelően figyelembe veszi az EKSZ szerepét és hozzájárulását.

(3) A reformprogramok értékelésekor a Bizottság figyelembe veszi a kedvezményezetttről rendelkezésre álló releváns analitikai információkat, többek között makrogazdasági helyzetét és államadosságának fenntarthatóságát a kedvezményezett által a 13. cikkben említettek szerint benyújtott indokolást és bizonyítékokat, valamint minden egyéb releváns információt, így különösen a 11. cikkben felsorolt információkat.

(4) Értékelésében a Bizottság a következő kritériumokat veszi figyelembe:

- a) a reformprogram releváns, átfogó, koherens és megfelelően kiegyensúlyozott választ ad-e a 3. cikkben meghatározott célkitűzésekre és a 13. cikkben meghatározott elemekre;
- b) a reformprogram és intézkedései összhangban vannak-e a 4. és 11. cikkben említett elvekkel, stratégiákkal, tervekkel és programokkal;
- c) a reformprogram várhatóan felgyorsítja-e a kedvezményezett és az Unió közötti társadalmi-gazdasági szakadék áthidalása felé tett előrehaladást, és ezáltal javítja-e a kedvezményezett gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődését, támogatja-e az uniós normákhoz való konvergenciát, csökkenti-e az egyenlőtlenségeket és erősíti-e a társadalmi kohéziót;
- d) várható-e, hogy a reformprogram tovább erősíti a bővítési folyamat 3. cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett alapkérdéseit;
- e) a reformprogram várhatóan felgyorsítja-e a kedvezményezettek fenntartható, klímasemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és inkluzív gazdaságokra való átállását a regionális összeköttetés javítása, a zöld és digitális kettős átállás – többek között a biológiai sokféleség – terén megvalósított előrehaladás, a stratégiai függőségek csökkentése, valamint a kutatás és az innováció, az oktatás, a képzés, a foglalkoztatás és a készségek, továbbá a tágabb értelemben vett munkaerőpiac fellendítése révén, különös tekintettel a fiatalokra;
- f) a reformprogramban szereplő intézkedések összeegyeztethetőek-e a jelentős károkozás elkerülését célzó és a „senkit nem hagyunk hátra” elvekkel;
- g) a reformprogram megfelelően kezeli-e a potenciális kockázatokat az előfeltételeknek és a kifizetési feltételeknek megfelelően;

- h) a kedvezményezett által javasolt kifizetési feltételek megfelelőek és ambiciózusak-e, összhangban vannak-e a bővítéspolitikai kerettel, valamint kellően érdemiek és egyértelműek-e ahhoz, hogy teljesítésük esetén lehetővé váljon a pénzeszközök megfelelő felszabadítása, továbbá hogy a javasolt jelentéstételi mutatók megfelelőek-e és elégségesek-e az átfogó célkitűzések felé tett előrelépés nyomon követése és az arról való jelentéstétel szempontjából;
 - i) a kedvezményezett által javasolt intézkedések várhatóan hatékonyan megelőzik, feltárják és korrigálják-e a szabálytalanságokat, a csalást, a korrupciót és az összeférhetetlenséget, a szervezett bűnözést és a pénzmosást, valamint hatékonyan kivizsgálják és büntetőeljárás alá vonják-e az eszköz keretében nyújtott pénzeszközöket érintő bűncselekményeket, valamint várhatóan biztosítják-e az eszközökből, más uniós programokból – különösen az (EU) 2021/1529 rendelet alapján nyújtott támogatásból – vagy donoroktól származó finanszírozás esetében a kettős finanszírozás elkerülését;
 - j) a reformprogram hatékonyan tükrözi-e a releváns érdekelt felek, köztük a kedvezményezettek parlamentjei, a helyi és regionális képviselői szervek és hatóságok, a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek észrevételeit.
- (5) A kedvezményezettek által benyújtott reformprogramok értékelése céljából a Bizottságot független szakértők segíthetik.

15. cikk

A Bizottság végrehajtási határozata

- (1) Pozitív értékelés esetén a Bizottság végrehajtási határozat útján jóváhagyja a kedvezményezett által a 14. cikkel összhangban benyújtott reformprogramot – illetve adott esetben a 16. cikkel összhangban benyújtott módosított programokat. E végrehajtási határozatot a 31. cikkben említett vizsgálóbizottsági eljárás keretében fogadja el.
- (2) A Bizottság végrehajtási határozata meghatározza az érintett kedvezményezett által végrehajtandó reformokat, a támogatandó beruházási területeket és a reformprogramból eredő kifizetési feltételeket, beleértve az indikatív ütemtervet is.
- (3) A Bizottság végrehajtási határozata megállapítja továbbá a következőket:
- a) a kedvezményezett rendelkezésére álló minden pénzeszköz indikatív összege, valamint a 13. cikknek megfelelően strukturált, ütemezett felszabadítandó részletek, beleértve az előfinanszírozást is, amint a kedvezményezett a reformprogram végrehajtásával kapcsolatban meghatározott minőségi és mennyiségi lépések formájában kielégítő módon teljesítette a vonatkozó kifizetési feltételeket;
 - b) a finanszírozás részletenkénti bontása hiteltámogatás és vissza nem térítendő támogatás szerint;
 - c) az a határidő, ameddig a reformok végső kifizetési feltételeit teljesíteni kell;
 - d) a reformprogram nyomon követésére, jelentésére és végrehajtására vonatkozó szabályok és ütemterv, többek között – adott esetben – a 4. cikk (8) bekezdésében említett demokratikus ellenőrzés, valamint adott esetben a 25. cikknek való megfeleléshez szükséges intézkedések révén;
 - e) a 3. cikkben meghatározott általános és konkrét célkitűzések megvalósítása terén elért haladás értékelésére szolgáló, a 13. cikk (2) bekezdésében említett mutatók.

16. cikk

A reformprogramok módosításai

- (1) Amennyiben a kedvezményezett objektív körülmények miatt részben vagy egészben már nem tudja megvalósítani a reformprogramot, beleértve a vonatkozó kifizetési feltételeket is, módosított reformprogramot javasolhat. Ebben az esetben a kedvezményezett indokolással ellátott kérelmet nyújthat be a Bizottsághoz, hogy az módosítsa a 15. cikk (1) bekezdésében említett végrehajtási határozatot.
- (2) A Bizottság módosíthatja a végrehajtási határozatot, különösen annak érdekében, hogy figyelembe vegye a 21. cikkben foglalt elvekkel összhangban a rendelkezésre álló összegekben bekövetkezett változást.

(3) Amennyiben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a kedvezményezett által előterjesztett indokok alátámasztják reformprogramja módosítását, a 14. cikkel összhangban értékeli a módosított reformprogramot, és indokolatlan késedelem nélkül módosíthatja a 15. cikk (1) bekezdésében említett végrehajtási határozatot.

(4) A módosításban a Bizottság elfogadhat a kifizetési feltételekre vonatkozóan 2028-ig tartó időrendet. Ez nem érinti a 21. cikk (9) bekezdésében meghatározott végső határidőt.

17. cikk

Hitelmegállapodás, hitelfelvételi és hitelnyújtási műveletek

(1) Az eszköz keretében hitel formájában nyújtott támogatás finanszírozása érdekében a Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a költségvetési rendelet 220a. cikkével összhangban a szükséges forrásokat a tőkepiacokon vagy pénzügyi intézményektől az Unió nevében felvegye.

(2) A költségvetési rendelet 220. cikkének (4) bekezdésétől eltérve a hitel folyósítása a kedvezményezett javára a WBIF-en keresztül is végrehajtható. A visszafizetett összegeket átutalják a kedvezményezettnek.

(3) A Bizottság hitelmegállapodást köt a kedvezményezettel. A hitelmegállapodásban meg kell határozni az eszköz keretében hitel formájában nyújtott támogatás maximális összegét, rendelkezésre állásának időtartamát és részletes feltételeit. A hitelek maximális futamideje a hitelmegállapodás aláírásának időpontjától számított 40 év.

A költségvetési rendelet 220. cikkének (5) bekezdésében meghatározottakon túlmenően és azoktól eltérve a hitelmegállapodás tartalmazza az előfinanszírozás összegét és az előfinanszírozás elszámolására vonatkozó szabályokat.

A WBIF-en keresztül végrehajtott hitelösszegek tekintetében a hitelmegállapodás ezenfelül:

a) előírja, hogy a kedvezményezett visszavonhatatlanul és feltétel nélkül felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy az alapot végrehajtó szervezet részére folyósítson, e szervezet kérelmére, és hogy a Bizottság a kifizetésnek az adott szervezet részére történő teljesítésével mentesül a kedvezményezettel szembeni fizetési kötelezettségei alól;

b) előírja a kedvezményezett azon kötelezettségét, hogy viselje a végrehajtási költségeket és az alap végrehajtásával kapcsolatban esedékes díjakat, a Bizottság és az alapot végrehajtó szervezet közötti megállapodás szerinti feltételekkel összhangban.

(4) A hitelmegállapodást kérésre az Európai Parlament és a Tanács rendelkezésére kell bocsátani.

18. cikk

Tartalékfeltöltés

(1) A költségvetési rendelet 211. cikkének (1) bekezdése értelmében az e rendelet 6. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó pénzeszközök rendelkezésre bocsátásakor 9 %-os tartalékfeltöltési rátával kell tartalékot képezni az e rendelet szerinti hitelek tekintetében. A tartalékot az e rendelet 6. cikke (2) bekezdésének a) pontjában említett keretösszegeből kell képezni.

A tartalékfeltöltésre vonatkozó költségvetési kötelezettségvállalásokat 2027. december 31-ig kell megtenni. A költségvetési rendelet 211. cikke (2) bekezdésének utolsó mondatától eltérve a tartalékot fokozatosan kell befizetni, és legkésőbb a hitelek teljes folyósításakor kell teljes mértékben feltölteni.

(2) A tartalékot a közös tartalékalapba kell befizetni egy külön költségvetési soron keresztül, és a hasonló kockázatokat támogató céltartalékok részeként kell felhasználni. A tartalékfeltöltési rátát 2024. május 28-tól számítva legalább háromévente felül kell vizsgálni.

(3) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 30. cikknek megfelelően felhatalmazáson alapuló jogi aktust fogadjon el abból a célból, hogy a költségvetési rendelet 211. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kritériumok alkalmazása mellett módosítsa a tartalékfeltöltési rátát.

19. cikk

Beruházási projektek és programok végrehajtása a nyugat-balkáni beruházási keret szerint

- (1) Az uniós pénzügyi támogatás további beruházások vonzására irányuló multiplikátorhatásának kihasználása érdekében a reformprogramokat támogató infrastrukturális beruházásokat a WBIF-en keresztül kell végrehajtani.
- (2) A 15. cikkben említett bizottsági végrehajtási határozat megállapítja a WBIF keretében történő felhasználásra rendelkezésre bocsátandó pénzeszközök összegét.
- (3) A Bizottság az e rendelet 21. cikk (3) bekezdésében említett határozat elfogadását követően véleményezésre benyújtja a vonatkozó beruházási projektekre vagy programra vonatkozó javaslatokat a WBIF-nek az (EU) 2021/947 rendelet 35. cikkének (8) bekezdésében említett operatív testületéhez.
- (4) A WBIF-en keresztül folyósított vissza nem térítendő pénzügyi támogatás legalább 37 %-ának éghajlat-politikai célkitűzésekre kell irányulnia.
- (5) Az eszköz keretében a 6. cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett pénzügyi keretösszegeből nyújtott finanszírozást a tartalékfeltöltés összegének levonása után közvetett irányítással kell végrehajtani, figyelembe véve a tervezett beruházásokat, és fokozatosan, a donorok hozzájárulásai beszedése céljából a WBIF keretében létrehozott közös alapba befizetett hozzájárulásokon keresztül kell nyújtani.
- (6) Ez a finanszírozás a 21. cikk (3) bekezdésében említett határozat elfogadásáig nem bocsátható a közös alap által támogatandó beruházások rendelkezésére.
- (7) Az eszköz keretében az e rendelet 6. cikkének (5) bekezdésében említett hitelekkel nyújtott finanszírozást a WBIF-en keresztül kell rendelkezésre bocsátani a Bizottság és a kedvezményezettek között az e rendelet 17. cikkének (2) bekezdésével összhangban létrejött hitelmegállapodás alapján. Valamennyi hitelmegállapodás esetében az e rendelet 12. cikkének (2) bekezdésében említett közös alap alapkezelői évente összesen legfeljebb tizenkét kifizetési kérelmet nyújthatnak be a Bizottsághoz. A beruházási projektek és programok támogatásban részesülhetnek az e rendelet 6. cikkének (2) és (3) bekezdésében említett két finanszírozási forrásból, valamint más uniós programokból és eszközökből, feltéve, hogy a különböző forrásokból, programokból és eszközökből származó támogatás rendelkezik az addicionalitásról, és nem ugyanazokat a költségeket fedezi. A Bizottság minden egyes beruházási projekt vagy program esetében értékelést nyújt be a WBIF operatív testületéhez, többek között annak más uniós programokkal – különösen az (EU) 2021/1529 rendelet alapján nyújtott támogatással – való szinergiájáról és kiegészítő jellegéről a támogatás megkettőződésének és a kettős finanszírozásnak az elkerülése érdekében.

20. cikk

Előfinanszírozás

- (1) A reformprogramnak a Bizottsághoz történő benyújtását követően a kedvezményezett kérheti az ezen eszköz keretében a 6. cikk (4) bekezdésével összhangban előirányzott teljes összeg legfeljebb 7 %-ának megfelelő előfinanszírozás felszabadítását.
- (2) A Bizottság a kért előfinanszírozást a 15. cikkben említett végrehajtási határozatának elfogadását, valamint az említett, eszökről szóló megállapodás és a 9., illetve a 17. cikkben említett hitelmegállapodás hatálybalépését követően szabadíthatja fel. A pénzeszközöket a 21. cikk (3) bekezdésének első mondatával összhangban és az 5. cikkben meghatározott előfeltételek tiszteletben tartására is figyelemmel szabadítják fel.
- (3) A Bizottság határoz az egy vagy több részletben folyósítható előfinanszírozás folyósításának időkeretéről.

21. cikk

A kifizetési feltételek teljesítésének értékelése, a pénzeszközök visszatartása, csökkentése és újraelosztása, a kifizetésekre vonatkozó szabályok

- (1) A kedvezményezett évente kétszer kellően indokolt kérelmet nyújt be a pénzeszközöknek a reformprogramokban meghatározott mennyiségi és minőségi lépésekhez kapcsolódó teljesített kifizetési feltételekre tekintettel történő felszabadítása iránt.
- (2) A Bizottság indokolatlan késedelem nélkül értékeli, hogy a kedvezményezett megfelelt az 5. cikkben meghatározott előfeltételeknek és a 12. cikk (3) bekezdésében meghatározott finanszírozási elveknek, valamint kielégítően teljesítette-e a 15. cikkben említett bizottsági végrehajtási határozatban meghatározott kifizetési feltételeket. Az említett kifizetési

feltételek kielégítő teljesítése feltételezi, hogy a kedvezményezett nem vonta vissza az azon reformokhoz kapcsolódó intézkedéseket, amelyeket kielégítő módon teljesített a korábbi határozatok szerint. A Bizottság munkáját szakértők, többek között a tagállamok szakértői is segíthetik.

(3) Amennyiben a Bizottság pozitívan értékeli az összes alkalmazandó feltétel kielégítő teljesülését, indokolatlan késedelem nélkül határozatot fogad el, amelyben engedélyezi az említett feltételeknek megfelelő pénzeszközök felszabadítását. Ez a határozat a 6. cikk (5) bekezdésének megfelelően meghatározza a pénzügyi támogatásként rendelkezésre bocsátandó, közvetlenül a kedvezményezettek államkincstárába átutalandó pénzeszközök összegét, valamint a WBIF-en keresztül rendelkezésre bocsátandó összeget. Ezen összegek tekintetében a határozat képezi a 12. cikkben említett feltételt a közvetlenül a kedvezményezettek államkincstárába nyújtott pénzügyi támogatásként rendelkezésre bocsátandó pénzeszközök összegére vonatkozóan, valamint a 12. cikkben említett előzetes validációt a WBIF-en keresztül rendelkezésre bocsátandó összeg tekintetében.

(4) Amennyiben a Bizottság negatívan értékeli bármely feltétel indikatív ütemterv szerinti kielégítő teljesítését, az e feltételekhez kapcsolódó pénzeszközök felszabadítását vissza kell tartani. A visszatartott összegeket csak akkor szabadítják fel, ha a kedvezményezett a pénzeszközök felszabadítására irányuló későbbi kérelem részeként megfelelően megindokolta, hogy megtette a szükséges intézkedéseket a vonatkozó kifizetési feltételek kielégítő teljesítésének biztosítása érdekében.

(5) Amennyiben a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a kedvezményezett a (4) bekezdésben említett kezdeti negatív értékeléstől számított tizenkét hónapon belül nem hozta meg a szükséges intézkedéseket, a Bizottság a vissza nem térítendő pénzügyi támogatás és a hitel összegét a vonatkozó kifizetési feltételekhez kapcsolódó résszel arányosan csökkenti. A végrehajtás első évében a (4) bekezdésben említett kezdeti negatív értékeléstől számított 24 hónapos határidőt kell alkalmazni. A kedvezményezett a Bizottság következtetéseinek közlésétől számított két hónapon belül észrevételeket tehet.

(6) A 2028. december 31-ig nem teljesített kifizetési feltételekhez kapcsolódó összegek a kedvezményezetteket nem illetik meg, és adott esetben vissza kell vonni vagy törölni kell őket a rendelkezésre álló hiteltámogatás összegéből.

(7) A Bizottság csökkentheti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatás összegét – beleértve a költségvetési rendelet 102. cikke szerinti ellentételezést is – vagy a hitel összegét, amennyiben az Unió pénzügyi érdekeit sértő szabálytalanságokkal, csalással, korrupcióval és összeférhetetlenséggel kapcsolatban azonosított olyan esetek vagy súlyos aggályok állnak fenn, amelyeket a kedvezményezett nem orvosolt, vagy az eszközről szóló megállapodásokból vagy a hitelmegállapodásokból eredő kötelezettségek súlyos megszegése áll fenn, többek között az OLAF vagy a Számvevőszék jelentései által szolgáltatott információk alapján. A Bizottság az ilyen csökkentési határozatok meghozatala előtt tájékoztatja az Európai Parlamentet és a Tanácsot.

(8) A Bizottság határozhat úgy, hogy a 15. cikkben említett végrehajtási határozatok módosításával újraosztja az e cikk (6) vagy (7) bekezdése alapján csökkentett összegeket az eszköz egyéb kedvezményezettjei között.

(9) Az eszközből közvetlenül a kedvezményezettek államkincstárába folyósított, pénzügyi támogatásként kifizetett finanszírozás tekintetében a költségvetési rendelet 116. cikkének (2) bekezdésétől eltérve a költségvetési rendelet 116. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett kifizetési határidő az e cikk (3) bekezdése szerinti, a kedvezményezettnek történő folyósítás engedélyezéséről szóló határozat közlésének napjától kezdődik.

(10) A költségvetési rendelet 116. cikkének (5) bekezdése nem alkalmazandó az e cikk és az e rendelet 23. cikke alapján közvetlenül a kedvezményezettek államkincstárába folyósított, pénzügyi támogatáskénti kifizetésekre.

(11) Az e cikk szerinti vissza nem térítendő pénzügyi támogatás és kölcsönök kifizetését az éves költségvetési eljárásban meghatározott költségvetési előirányzatokkal összhangban és a rendelkezésre álló finanszírozás függvényében kell teljesíteni. A pénzügyi összegeket részletekben kell kifizetni. Egy-egy részlet kifizetése egy vagy több részfolyósítással történhet.

(12) A közvetlenül a kedvezményezett államkincstárába folyósított, pénzügyi támogatásként rendelkezésre bocsátott összeget a (3) bekezdésben említett határozatot követően, a hitelmegállapodással összhangban kell kifizetni.

(13) A hitel formájában nyújtott támogatás bármely összegének – akár közvetlenül a kedvezményezett államkincstárába, akár a WBIF-en keresztül történő – kifizetésének feltétele, hogy a kedvezményezett a hitelmegállapodásban meghatározott formában kifizetési kérelmet nyújtson be.

(14) A WBIF-en keresztül rendelkezésre bocsátott összeget a (3) bekezdésben említett határozatot követően, a (13) bekezdésben említett kifizetési kérelem benyújtása, valamint a WBIF keretében a donorok hozzájárulásának fogadására létrehozott közös alap alapkezelőitől származó kifizetési kérelem kézhezvétele után kell kifizetni.

22. cikk

Átláthatóság a reformprogramok végrehajtásához finanszírozásban részesülő személyek és szervezetek tekintetében

(1) A kedvezményezettek naprakész adatokat tesznek közzé az eszköz keretén belüli reformok és beruházások végrehajtása céljából a négyéves időszak alatt összesen 50 000 EUR-nak megfelelő összeget meghaladó finanszírozásban részesülő végző kedvezményezettekről.

(2) Az (1) bekezdésben említett végző kedvezményezettek esetében az alábbi információkat géppel olvasható formátumban, a kapott pénzeszközök teljes összegének sorrendjében, egy weboldalon kell közzétenni, kellően figyelembe véve a titoktartás és a biztonság követelményeit és különösen a személyes adatok védelmét:

- a) jogi személy esetében a kedvezményezett teljes hivatalos neve és haaazonosító száma vagy adóazonosító száma, amennyiben rendelkezésre áll, vagy más, a jogi személyre alkalmazandó jogszabályok által megállapított egyedi azonosító;
- b) természetes személy esetében a kedvezményezett vezeték- és utóneve vagy -nevei;
- c) a kedvezményezett által kapott összeg, valamint a reformprogramok keretében végrehajtott azon reformok és beruházások, amelyek végrehajtásához ezen összeg hozzájárul.

(3) A (2) bekezdésben említett információkat nem kell közzétenni, ha a közzététel veszélyeztetheti az érintett végző kedvezményezettek jogait és szabadságait, vagy súlyosan sértheti üzleti érdekeiket. Ezeket az információkat a Bizottság rendelkezésére kell bocsátani.

(4) A kedvezményezetteknek legalább évente egyszer, elektronikus úton továbbítaniuk kell a Bizottság részére az e cikk (1) bekezdésében említett végző kedvezményezettek vonatkozó adatokat, a 9. cikk (5) bekezdésének k) pontjában említettek szerint az eszközről szóló megállapodásban meghatározandó, géppel olvasható formátumban.

IV. FEJEZET

AZ UNIÓ PÉNZÜGYI ÉRDEKEINEK VÉDELME

23. cikk

Az Unió pénzügyi érdekeinek védelme

(1) Az eszköz végrehajtása során a Bizottság és a kedvezményezettek a minden megfelelő intézkedést megtesznek az Unió pénzügyi érdekeinek védelme céljából, szem előtt tartva az arányosság elvét és az eszköz működésének különös feltételeit, az 5. cikk (1) bekezdésében meghatározott előfeltételeket, valamint az eszközről szóló konkrét megállapodásokban meghatározott feltételeket, különösen a csalás, a korrupció, az összeférhetlenség és a szabálytalanságok megelőzése, feltárása és korrekciója, valamint az eszköz keretében rendelkezésre bocsátott forrásokat érintő bűncselekmények kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása tekintetében. Minden kedvezményezett kötelezettséget vállal arra, hogy lépéseket tesz az eredményes és hatékony irányítási és kontrollrendszerek terén, és biztosítja a jogtalanul kifizetett vagy szabálytalanul felhasznált összegek visszafizettetésének lehetőségét.

(2) Az eszközről szóló megállapodás a következő kötelezettségeket írja elő a kedvezményezett számára:

- a) annak rendszeres ellenőrzése, hogy a nyújtott finanszírozás felhasználása megfelelt-e az alkalmazandó szabályoknak, különös tekintettel a csalás, a korrupció, az összeférhetlenség, valamint a szabálytalanságok megelőzése, feltárása és korrekciója tekintetében alkalmazandó szabályokra;
- b) a visszaélést bejelentő személyek védelme;
- c) megfelelő intézkedések meghozatala – többek között a reformprogramok szerinti reformok és beruházási projektek megvalósítására irányuló intézkedésekkel kapcsolatban – az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás, korrupció, összeférhetlenség és szabálytalanságok megelőzése, feltárása és korrekciója, az említett érdekeket sértő bűncselekmények kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása céljából, valamint a kettős finanszírozás feltárása és elkerülése és a hűtlen kezelésben érintett pénzeszközök visszafizettetése érdekében, továbbá adott esetben az Európai Ügyészség és

a tagállamok illetékes hatóságai által az eszköz keretében nyújtott pénzeszközöket érintő bűncselekményekkel kapcsolatban benyújtott kölcsönös jogsegély iránti kérelmek kezelésére irányuló megfelelő intézkedések haladéktalan meghozatala;

- d) az (1) bekezdésének alkalmazásában – különösen a reformprogramok szerinti reformok és beruházások megvalósítását szolgáló pénzeszközök felhasználásának ellenőrzése céljából – megfelelő adatok gyűjtése és az azokhoz való hozzáférés biztosítása az uniós adatvédelmi elveknek és az alkalmazandó adatvédelmi szabályoknak megfelelően, azon személyek és szervezetek vonatkozásában, amelyek a III. fejezet értelmében a reformprogram szerinti intézkedések végrehajtásához finanszírozásban részesülnek, beleértve a tényleges tulajdonosokra vonatkozó információkat is;
- e) kifejezett felhatalmazás a Bizottság, az OLAF, a Számvevőszék és adott esetben az Európai Ügyészség számára arra, hogy gyakorolják a költségvetési rendelet 129. cikke szerinti jogait.

(3) Az eszközről szóló megállapodás rendelkezik a Bizottság azon jogosultságáról is, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő és a kedvezményezett által nem orvosolt szabálytalanság, csalás, korrupció és összeférhetetlenség esetén vagy az említett megállapodásból eredő valamely kötelezettség súlyos megsértése esetén arányosan csökkentheti az eszközből nyújtott támogatást és visszafizettetheti az eszköz célkitűzéseinek elérésére fordított bármely összeget, vagy kérheti a hitel lejárat előtti visszafizetését. A Bizottság a visszafizettetés és a csökkentés összegéről vagy a lejárat előtt visszafizetendő összegről való döntés során tiszteletben tartja az arányosság elvét, valamint figyelembe veszi az Unió pénzügyi érdekeit sértő szabálytalanság, csalás, korrupció vagy összeférhetetlenség, illetve a kötelezettségszegés súlyosságát. A kedvezményezettnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a csökkentés elvégzését vagy a lejárat előtti visszafizetés elrendelését megelőzően észrevételeket tegyen.

(4) Az eszköz keretében pénzeszközöket végrehajtó személyek és szervezetek haladéktalanul jelentik a Bizottságnak és az OLAF-nak az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás, korrupció, összeférhetetlenség és szabálytalanság gyanús eseteit.

24. cikk

A kedvezményezettek belső rendszerei és az ellenőrző hatóságok szerepe

(1) Az eszköz finanszírozásának pénzügyi támogatásként rendelkezésre bocsátott része tekintetében a Bizottság a közkiadások ellenőrzése céljából az egyes kedvezményezettekben létrehozott ellenőrző hatóságokra támaszkodik. Adott esetben be kell vonni az egyes kedvezményezettek IPA III keretében létrehozott csalásellenes koordinációs szolgálatait is. A Bizottság adott esetben a 4. cikk (8) bekezdésében említett további demokratikus ellenőrzésre is támaszkodik.

A reformprogramok a végrehajtás első éveiben prioritásként kezelik a 32. tárgyalási fejezethez kapcsolódó reformokat, különös tekintettel az államháztartási gazdálkodásra és a belső kontrollra, valamint a csalás elleni küzdelemre, emellett a 23. és 24. fejezetet, különösen az igazságszolgáltatást, a korrupciót és a szervezett bűnözést illetően, továbbá a 8. fejezetet, különösen az állami támogatások ellenőrzése vonatkozásában.

(2) A kedvezményezettek haladéktalanul jelentenek a Bizottságnak bármely, első közigazgatási vagy bírósági ténymegállapítás tárgyát képező szabálytalanságot – többek között a csalást –, és tájékoztatják a Bizottságot az e szabálytalanságok vonatkozásában indított közigazgatási és bírósági eljárások alakulásáról. Az ilyen jelentéstételt elektronikus úton kell elvégezni, a Bizottság által létrehozott szabálytalanságkezelő rendszer alkalmazásával.

(3) A (1) bekezdésben említett szervezetek rendszeres párbeszédet folytatnak a Számvevőszékkel, az OLAF-fal és adott esetben az Európai Ügyészséggel.

(4) A Bizottság kockázatértékelés és az ellenőrző hatóságokkal folytatott párbeszéd alapján részletes rendszer-felülvizsgálatokat végezhet a kedvezményezettek költségvetésének végrehajtásával kapcsolatban, és ajánlásokat tehet a rendszerek javítására.

(5) A Bizottság a kedvezményezettnek szóló ajánlásokat fogadhat el minden olyan esetben, amikor véleménye szerint az illetékes hatóságok nem tették meg a szükséges lépéseket az olyan csalás, korrupció, összeférhetetlenség és szabálytalanságok megelőzése, feltárása és korrekciója érdekében, amelyek veszélyeztetik vagy nagy eséllyel veszélyeztetni fogják az eszközből finanszírozott kiadásokkal való hatékony és eredményes gazdálkodást, valamint minden olyan esetben, amikor gyengeségeket észlel az említett hatóságok által bevezetett kontrollrendszer kialakításában és működésében. Az érintett kedvezményezettek végrehajtják ezeket az ajánlásokat vagy megindokolják ennek elmulasztását.

V. FEJEZET

NYOMON KÖVETÉS, JELENTÉSTÉTEL ÉS ÉRTÉKELÉS

25. cikk

Nyomon követés és jelentéstétel

- (1) A Bizottság nyomon követi az eszköz végrehajtását, és értékeli a 3. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósulását. A végrehajtás nyomon követése célzott, az eszköz keretében végrehajtott tevékenységekkel arányos. A 13. cikk (2) bekezdésében említett mutatók várhatóan hozzájárulnak az eszköz Bizottság általi nyomon követéséhez.
- (2) Az e cikk 9. cikkében említett, az eszközről szóló megállapodások meghatározzák, hogy a kedvezményezett az (1) bekezdés alkalmazásában milyen szabályok és feltételek szerint tesz jelentést a Bizottságnak.
- (3) A Bizottság éves jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az e rendelet célkitűzéseinek megvalósítása terén elért eredményekről. Az éves jelentésnek ki kell térnie az eszköz más uniós programokkal – különösen az (EU) 2021/1529 rendelet alapján nyújtott támogatással – fennálló szinergiáira és kiegészítő jellegére is, a kettős támogatás és a kettős finanszírozás elkerülése érdekében. Az éves jelentést évente kétszer az eszköz végrehajtásának állásáról szóló tájékoztatással kell kiegészíteni.
- (4) A Bizottság az e cikk (3) bekezdésében említett éves jelentést a 31. cikkben említett bizottság rendelkezésére bocsátja.

26. cikk

Az eszköz eredménytáblája

- (1) A Bizottság létrehozza az eszköz eredménytábláját (a továbbiakban: az eredménytábla), amely mutatja a kedvezményezettek reformprogramjainak végrehajtása terén elért előrehaladást.
- (2) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 30. cikkel összhangban felhatalmazáson alapuló jogi aktust fogadjon el e rendelet kiegészítése céljából, meghatározva az eredménytábla részletes elemeit az e cikk (1) bekezdésében említettek szerint, az eszköz végrehajtása terén elért előrehaladás megjelenítése érdekében.
- (3) Az eredménytáblát 2025. január 1-jéig működőképesse kell tenni, és a Bizottságnak azt évente kétszer frissítenie kell. Az eredménytáblát online nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni.

27. cikk

Az eszköz értékelése

- (1) A Bizottság 2027. december 31. után, legkésőbb 2031. december 31-ig elvégzi a rendelet független utólagos értékelését. Ez az utólagos értékelés azt méri fel, hogy az Unió milyen mértékben járult hozzá e rendelet célkitűzéseinek megvalósulásához.
- (2) Az utólagos értékelés az OECD Fejlesztési Támogatási Bizottságának bevált gyakorlatra vonatkozó elveire támaszkodik, és annak megállapítására törekszik, hogy teljesültek-e a célkitűzések, valamint ajánlásokat fogalmaz meg a jövőbeli tevékenységek javítása céljából.
- (3) A Bizottság az említett utólagos értékelés megállapításairól és következtetéseiről, valamint az azokkal kapcsolatos észrevételeiről és nyomonkövetési intézkedéseiről tájékoztatja az Európai Parlamentet, a Tanácsot és a tagállamokat. Az említett utólagos értékelésről az Európai Parlament, a Tanács, illetve a tagállamok kérésére vita folytatható. Az eredményeket fel kell használni a jövőbeni programok és a tevékenységek előkészítése, valamint az erőforrások elosztása során. Az említett utólagos értékelést és nyomon követést nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni.
- (4) A Bizottság megfelelő mértékig minden érintett érdekelt felet – ideértve a kedvezményezetteket, a szociális partnereket, a civil társadalmi szervezeteket, a regionális és a helyi hatóságokat – bevon az e rendelet értelmében nyújtott uniós finanszírozás értékelési folyamatába, és adott esetben arra törekszik, hogy a kedvezményezettek szoros bevonásával a tagállamokkal és más partnerekkel közös értékelést készítsen.

28. cikk

A kedvezményezettek jelentéstétele a gazdasági és pénzügyi párbeszéd keretében

A kedvezményezett a gazdasági és pénzügyi párbeszéd keretében évente egyszer jelentést tesz a reformprogram reformmal kapcsolatos részének megvalósítása terén elért eredményekről.

29. cikk

A Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszközzel kapcsolatos párbeszéd

(1) A Bizottság adott esetben évente legalább kétszer párbeszédet folytat az Európai Parlament illetékes bizottságaival. A Bizottság minden párbeszéd előtt írásban tájékoztatja az Európai Parlamentet a következőkről:

- a) az eszköz végrehajtása terén elért eredmények;
- b) a reformprogramok értékelése;
- c) a 25. cikk (3) bekezdésében említett jelentés fő megállapításai;
- d) fizetési, visszatartási és csökkentési eljárások, ideértve – adott esetben – a feltételek kielégítő teljesítésének biztosítása érdekében tett észrevételeket; valamint
- e) az eszköz végrehajtásával kapcsolatos minden egyéb releváns elem.

(2) Az (1) bekezdésben említett párbeszéd egybeeshet az IPA III-ra vonatkozó magas szintű geopolitikai párbeszéddel, hogy lehetővé váljon a szinergiák és a kiegészítő jelleg megfelelő átgondolása.

(3) A Bizottság figyelembe veszi a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszközzel kapcsolatos párbeszéd során kifejtett nézetekből eredő valamennyi elemet, beleértve adott esetben az Európai Parlament állásfoglalásait is.

VI. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

30. cikk

A felhatalmazás gyakorlása

(1) A 18. és 26. cikkben említett, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozóan a Bizottság részére adott felhatalmazás gyakorlásának feltételeit e cikk határozza meg.

(2) A Bizottságnak a 18. és 26. cikkben említett, felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadására vonatkozó felhatalmazása ötéves időtartamra szól e rendelet hatálybalépésének időpontjától kezdődő hatállyal. A Bizottság legkésőbb kilenc hónappal az ötéves időtartam letelte előtt jelentést készít a felhatalmazásról. A felhatalmazás hallgatólagosan meghosszabbodik a korábbival megegyező időtartamra, amennyiben az Európai Parlament vagy a Tanács nem ellenzi a meghosszabbítást legkésőbb három hónappal minden egyes időtartam letelte előtt.

(3) Az Európai Parlament vagy a Tanács bármikor visszavonhatja a 18. és 26. cikkekben említett felhatalmazásokat. A visszavonásról szóló határozat megszünteti az abban megjelölt felhatalmazást. A határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon, vagy a benne megjelölt későbbi időpontban lép hatályba. A határozat nem érinti a már hatályban lévő, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok érvényességét.

(4) A felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadása előtt a Bizottság a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásban megállapított elvekkel összhangban konzultál az egyes tagállamok által kijelölt szakértőkkel.

(5) A Bizottság a felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadását követően haladéktalanul és egyidejűleg értesíti arról az Európai Parlamentet és a Tanácsot.

(6) A 18. és 26. cikk értelmében elfogadott felhatalmazáson alapuló jogi aktus csak akkor lép hatályba, ha az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a jogi aktusról való értesítését követő egy hónapon belül sem az Európai Parlament, sem a Tanács nem emelt ellene kifogást, illetve ha az említett időtartam lejártát megelőzően mind az Európai Parlament, mind a Tanács arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy nem fog kifogást emelni. Az Európai Parlament vagy a Tanács kezdeményezésére ezen időtartam egy hónappal meghosszabbodik.

31. cikk

A bizottsági eljárás

- (1) A Bizottságot az (EU) 2021/1529 rendelettel létrehozott bizottság segíti. Ez a bizottság a 182/2011/EU rendelet értelmében vett bizottságnak minősül.
- (2) Az e bekezdésre történő hivatkozáskor a 182/2011/EU rendelet 5. cikkét kell alkalmazni.
- (3) Ha a bizottság a 15. cikk (1) bekezdésében és a 16. cikk (2) bekezdésében említett végrehajtási jogi aktusok esetében nem nyilvánít véleményt, a Bizottság nem fogadja el a végrehajtási jogi aktus tervezetét, és a 182/2011/EU rendelet 5. cikke (4) bekezdésének harmadik albekezdése alkalmazandó.

32. cikk

Tájékoztatás, kommunikáció és nyilvánosság

- (1) A Bizottság – többek között a kedvezményezettekkel közösen folytatott – kommunikációs tevékenységekben vesz részt, hogy a nyilvánosság számára láthatóvá tegye, hogy a reformprogramokban előirányzott pénzügyi támogatás uniós finanszírozással valósul meg. A Bizottság biztosítja, hogy az eszköz keretében nyújtott támogatást finanszírozási nyilatkozatban közöljék és elismerjék. Az IPA III keretében finanszírozott intézkedéseket az uniós finanszírozású külső tevékenységekre vonatkozó és egyéb releváns iránymutatásokban foglalt kommunikációs és láthatósági követelményekkel összhangban kell elvégezni.
- (2) Az uniós finanszírozás címzettjei aktívan feltüntetik az uniós finanszírozás eredetét, és biztosítják az uniós finanszírozás láthatóságát – többek között azáltal, hogy feltüntetik az Unió emblémáját és egy megfelelő, „Az Európai Unió általi finanszírozásban részesült” szövegű finanszírozási nyilatkozatot –, különösen a tevékenységek és azok eredményeinek népszerűsítése során, következetes, hatékony és arányos módon célzott tájékoztatást nyújtva többféle célközönségnek, köztük a médiának és a nyilvánosságnak.
- (3) A tájékoztatást, a kommunikációt és a nyilvánosságot hozzáférhető formátumban kell biztosítani.

33. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2024. május 14-én.

az Európai Parlament részéről

az elnök

R. METSOLA

a Tanács részéről

az elnök

H. LAHBIB

MELLÉKLET

A globális források kedvezményezettenkénti elosztásának módszertana

Az egyes kedvezményezettek számára történő elosztást a referenciaév adatai alapján, a következő lépéseknek megfelelően kell kiszámítani:

1. lépés: népességelosztási kulcs meghatározása a kedvezményezett népességének a nyugat-balkáni régió népességének teljes létszámához viszonyított aránya alapján;
2. lépés: egy GDP-elosztási kulcs meghatározása a nyugat-balkáni régió egy főre jutó átlagos GDP-jének az adott kedvezményezett egy főre jutó GDP-jéhez viszonyított aránya alapján, elosztva a hat arány összegével;
3. lépés: az egyes kedvezményezettek százalékos súlyának kombinációja az 1. lépés szerinti népesség és a 2. lépés szerinti, egy főre jutó GDP tekintetében, a lakosság 60 %-ának és az egy főre jutó GDP 40 %-ának megfelelő súlyozási tényezővel.